VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL III. Nr. 2 FEBRUARIE 1936

† EPISCOPUL ROMAN CIOROGARIU

Anul III Sibiu, Februarie 1936 Nr. 2

VIAȚA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN

LUPTĂ BUNĂ M'AM LUPTAT...

Lângă sicriul Prea Sfințitului Episcop Roman[1]

Senin și cu fața luminată de conștiința datoriei împlinite, și a închis ochii pentru această trecătoare viață pământească bunul și vrednicul Păstor al eparhiei ortodoxe a Orăzii, *Prea Sfințitul Episcop Roman Ciorogariu.*

De aici înainte nu vom mai vedea printre noi venerabila lui figură de patriarh, cu barba încăruntită în lupte și 'n vrednicii, cu ochii lui albaștrii în cari se oglindea bunătatea și înțelepciunea, cu pasul lui discret dar impunător, care inspira respect și totodată iubire în jurul lui.

După o viață lungă dar în care nu găsim nimic de rând, fiindcă a fost legată în toată desfășurarea ei de ținte înalte și închinată cu devotament statornic Bisericii și Neamului, trecând pragul veșniciei se apropie de Judecătorul a toate, ca să primească cununa dreptății.

Născut dintr'o familie de țărani fruntași din comuna Pecica de lângă Arad, aducea cu sine din izvoarăle de forțe ce le-a așezat Dumnezeu în plămada ființii noastre etnice minunatele însușiri de rasă ale neamului nostru: *o vitalitate robustă* care n'a cedat nici când greutăților vieții și chiar cu povara anilor vârstei a biruit ranele și suferința odiosului atentat al unui anarhist ucigaș; *o minte limpede și ageră*, care l-a ajutat să se orienteze precis în mijlocul împrejurărilor și al oamenilor, și să aprofundeze cele mai grele probleme și situațiuni; *o inimă caldă*, capabilă de elanuri, o simțire vie, un foc al tinereții perpetue, care nu și-a domolit flacăra până la adânci bătrânețe.

Această frumoasă zestre moștenită din familie, și-a sporit-o cu statornică râvnă prin învățătura de carte, agonisită la școalele prin cari a trecut. După terminarea liceului și a institutului teologic din Arad, și-a desăvârșit armătura intelectuală la universitățile germane din Lipsca și Bonn. Intors acasă a fost numit profesor la institutul teologic-pedagogic din Arad, a cărui conducere i-a fost încredințată mai târziu, după o justă apreciere, din partea autorității sale bisericești. Misiunea sa dăscălească și-a interpretat-o ca un înflăcărat apostolat, pentru a pregăti, prin avântul credinții și prin luminile culturii naționale deopotrivă, generațiuni întregi de preoți și învățători chemați să conducă și să întărească poporul nostru în apriga luptă de apărare în contra asupritorilor săi. Sunt, de sigur, mulți din cei adunați în jurul acestui sicriu, cari cu simțeminte de recunoștință au venit să însoțească pe drumul veșniciei pe dascălul lor iubit, care le-a aprins în suflet credința în Dumnezeu și nădejdea în biruința dreptății neamului.

Impins de dorul nestăpânit de a fi pre-

[1] Cuvântare rostită la înmormântarea Prea Sfințitului Episcop Roman Ciorogariu al Orăzii.

tutindeni în arena de luptă națională, însuflețitul profesor a intrat de timpuriu în șirul celorce cu scrisul și cu cuvântul lor viu se oșteau pentru a cuceri o soartă mai bună pe seama poporului românesc. Celce va răsfoi gazetele cari s'au bucurat de colaborarea lui, va avea prilejul să constate cât de frumoasă și plină de curaj a fost opera Episcopului Roman și pe acest teren al vieții noastre publice.

Vrând să se păstreze liber pentru a se dărui întreg neamului și bisericii sale, la 1900 a intrat în cinul monahal și prin toată activitatea ce a desfășurat-o a fost consacrat ca o nădejde a acestei biserici. In toiul răsboiului celui mare, când era în grea cumpănă soartea neamului întreg, Prea Cuviosul protosinghel de atunci a fost socotit ca cea mai indicată personalitate pentru a fi trimis la postul atât de expus de vicar în fruntea Consistorului din Oradea Aici l-au găsit valurile tulburi ale bolșevismului unguresc, pe cari le-a înfruntat cu bărbăția gata de jertfă a străjerului credincios până la moarte. Și când privea cu adevărat moartea în față, deodată cu solia din sfânta zi a Învierii Domnului a sosit armata română liberatoare și izbăvindu-l din gura primejdiei i-a hărăzit bucuria de a vedea cu ochii minunea întregirii neamului. Momentul a fost atât de cutremurător încât i-a dominat sufletul pentru tot restul vieții și i-a cetluit conștiința de providențială sentinelă aici la hotarul apusean al țării.

Iar când s'a reînființat vechiul scaun vlădicesc al Orăzii nimeni nu s'a gândit că ar putea să-l ocupe altcineva cu un mai legitim drept și cu mai multă vrednicie ca părintele arhimandrit Roman Ciorogariu. Votul prin care a fost chemat la acest scaun n'a fost decât o consacrare a dorinței unanime a clerului și poporului. Primit cu toată dragostea credincioșilor, și-a dat și el la rândul său întreaga sa dragoste pentru fii săi sufletești. Cu puteri tinerești și cu încercată înțelepciune a purces la organizarea eparhiei și la înzestrarea ei cu așezămintele religioase și culturale cari să-i chezășuiască progresul sigur în viitor. Timp de 15 ani a îndrumat cu trezvie și însuflețire nemicșorată viața religioasă și națională din această parte a țării îmbrățișând cu sufletul lui larg problemele întregei biserici și ale întregului neam.

Acum, dupăce a dăruit vieții tot ce-i putea dărui, își sfârșește lupta cea bună și a ajuns la capătul călătoriei pe care a săvârșit-o — după cuvintele Scripturii — *păzind credința*.

Neamul întreg și Biserica lui îl petrece cu recunoștință la locul de veșnică odihnă și aduce mulțumiri și laudă lui Dumnezeu, care în vremuri atât de grele i-a trimis povățuitor și profet ca fericitul adormit întru Domnul. Il așezăm în această casă a Domnului, nu pentru a-l uita, ci pentru a-l avea și pe mai departe strajă neadormită aici la granițele țării, care și de dincolo de mormânt să trimită fiilor neamului său îndemnul care l-a vrăjit întreaga lui viață: Iar voi vă luptați ca buni ostași ai lui Hristos și ai patriei voastre!

In numele Sfântului Sinod, în numele clerului și poporului din cuprinsul întregei noastre Biserici, depun omagiul recunoștinții și venerațiunii noastre lângă sicriul lui, rugând pe bunul Dumnezeu să-i așeze sufletul în locașurile drepților.

NICOLAE
mitropolitul Ardealului

CUM JERTFESC STRĂINII

PENTRU PATRIE

Nu scriu acum pentru întâia dată — cu entuziasm, adică numai așa cum se poate scrie despre asemenea lucruri — despre cele văzute prin străinătate. Iar dacă scriu așa cum scriu, e că nu mă plătește nimeni pentru treaba aceasta. Mă plătesc însă eu însumi, față de sufletul meu care nu-mi dă pace și mereu mă îmboldește să împărtășesc și altora, așa cum pot, experiențele mele.

Petrec al doilea an în Germania. Și nu mă pot sătura îndeajuns să privesc la opintirile voinicești ale unui neam mare care vrea cu orice preț să dăinuiască. Indărătnicia lui crește și puterile i se oțelesc pe măsură ce problemele ce i se pun sporesc, iar rezolvirea lor cere tot mai multă bătaie de cap.

Se știe că teritorul Germaniei de astăzi e suprapopulat. Posibilități de expansiune deocamdată nu are. Când și când, mai răsuflă ici-colea vestea — și teama! — că Germania poftește coloni. Răsboiul italo-abisinian a dat prilej, în acest sens, unor destul de inofensive manifestații

în presa germană. Lumea s'a alarmat. Căci este o anumită presă, pe fața pământului și la noi, care numai cu meseria aceasta se ocupă. Și totuși, legea alarmismului nu mai apucă să se ocupe de ea. Fiindcă e... tabu. Acele manifestații, am impresia că sunt doar niște dibace sondări de teren, pe cari conducătorii statului național-socialist și le îngădue, de plăcere, în ceasurile lor de recreație. Altminteri, ei sunt strașnic de ocupați. Și mă cuprinde o ciudă vecină cu furia oridecâteori văd cum se cocoloșește tocmai această față a stărilor din Germania nouă, care numai ea ar putea da loc la îngrijorări serioase în lagărul altor neamuri. E vorba de spiritul nou, constructiv, care se agită cu atâta folos pentru zidirea politică-socială internă a Germaniei. Tocmai această vârtute a fost trecută sub tăcere de presa urâcioasă dela noi. Ca să nu se molipsească opinia publică românească de dorinți de-o ordine similară și pentru atât de năcăjita noastră țară. Iar dacă un cotidian de factură nouă — Porunca Vremii de pildă — calcă această regulă, e denunțat numai decât ca client al legii alarmismului. Ne încăpățînăm a crede că cele ce le vedem în Germania și le spunem și altora, numai spre pagubă nu ne pot fi. Mai ales că vârtutea pe care o evidențiem și mai ales rezultatele ei, sunt de-o crudă actualitate și pentru țara noastră.

Național-socialismul, când a luat puterea, a moștenit o situație grea. Partidele își făceau de cap. Somajul creștea mereu. Comunismul și relaxarea moravurilor, proporțional cu creșterea șomajului. Ovreimea hrăpăreață întreținea specula cea mai neomenoasă. Trebuia făcută ordine. Și au făcut-o. Cu jertfe de vieți omenești. Două case mai departe de locuința mea, a căzut lovit de un glonte tras dintr'o citadelă comunistă unul din bravii anonimi bărbați din S. A. De atunci Margaretenstrasse și-a schimbat numele în strada Herbert Welkisch, în cinstea celui ce-a jertfit pentru patrie ce-a avut mai de preț: viața lui. De atunci femeile nu mai sunt comuniste și nu mai organizează meeting-uri pentru desființarea căsătoriei, iar faimosul leader comunist Thaelmann, muncitor în Hamburg și candidat la președinția Reichului, odihnește undeva „la sigur". De atunci, șomajul a fost împuținat și cu brațele cărora li s'au dat de lucru, s'au construit faimoasele Autostrassen, s'au asanat terenuri insalubre dându-se muncii agricole suprafețe uriașe și atâteaaltele. Căsătoria e ținută în cea mai mare cinste. Naşterile — cu toatecă țara e suprapopulată (aproape 70 milioane locuitori) — sunt încurajate. Se înțelege, numai pe căi cinstite. Intr'o singură Duminecă au fost aduși la Biserica Sf. Paul din Breslau, 15

Führerul în mijlocul tineretului

copii de botezat. *Toți erau de genul masculin.* Obiectivele acestei politici sunt cât se poate de clare. Și Germania, ca să le poată atinge, are nevoie de pace încă câteva decenii. Cred sincer în această momentană dorință de pace a Germaniei. Un răsboiu iminent i-ar strica toate calculele, iar pentru regimul național-socialist ar fi o aventură pe care ar plăti-o așa cum se plătesc toate aventurile: cu un inevitabil dezastru. In vreme ce populația germană crește covârșitor, sora noastră Franța depune silințe disperate să-și mențină cifra de 40 milioane locuitori. Atâta avea și'n anii de după răsboiu. Atâta are și azi. Nu e un semn de vitalitate. Moravurile sunt de vină. Sistemul de unu-doi copii — sau nici unul — grăbește izbânda celor cari privesc cu inamiciție spre Franța. Nu vă dor, pe oricare, aceste semne?

Această impresionantă mulțime, ghemuită pe un petec de pământ destul de incomod pentru ea, deocamdată trebue hrănită. Cu orice chip.

Acum câțiva ani a încolțit în mintea inteligentului ministru al Propagandei Reichului, Dr. Ioseph Göbbels, ideea organizării unei acțiuni în stil mare pentru ajutorarea celor lipsiți. Adolf Hitler și-a însușit cu entuziasm această idee și fără multă zăbavă lupta contra foamei și frigului a fost pornită, în numele Patriei. Oficialitatea a desfășurat o propagandă uriașă. Iar populația a răspuns cu entuziasm. Pentru Patrie! „Nimeni nu trebue să flămânzească; nimeni nu trebue să înghețe de frig" (keiner soll hungern, keiner soll frieren); placate enorme, aduc aminte cetățenilor Germaniei, la fiecare răspântie, că frații lor lipsiți trebuiesc ajutați. Și acest ajutor trebue făcut din toată inima; cele trei verbe, cari figurează aparte pe placatele acestui imens arsenal de propagandă, arată tocmai calitatea morală a darului anonim: *geben, spenden, opfern* (dați, dăruiți, jertfiți!)

Cum funcționează această campanie de ajutorare pentru timpul iernii (Winterhilfswerk)?

Luăm ca exemplu oraşul Breslau. Darurile strânse într'un sector al oraşului sunt îndrumate la secretariatul poliţienesc al locului, care eliberează beneficiarilor — şomerii în primul rând, apoi familiile cu mulţi copii — daruri în natură (cărbuni, pâine, cartofi, orez etc.) sau nişte bonuri cu cari pot cumpăra la orice magazin, alimentele dorite, pe preţuri de nimic. Comerciantul prezintă aceste bonuri la comisariatul respectiv şi-şi încasează preţul întreg al alimentelor liferate beneficiarilor Winterhilfswerk-ului. Totul merge cu o precizie matematică. Nicăeri nu vezi populaţia făcând coadă. Fiecare e servit imediat. Fiecare e îndestulat. De sumele colecţionate se ţine evidenţă şi se dă socoată. Vai celui ce-şi întinde mâna să dosească ceva, după obiceiul din sud-ost.

Proverbiala solidaritate germană se afirmă viguros în această campanie. Lumea jertfeşte bucuros. Iar cei cari colecţionează, dau dovadă de-o stăpânire de sine şi de-un tact ce se vede cât de colo că sunt izvorâte din conştiinţa că îşi slujesc Patria, jertfind câteva ceasuri pe săptămână ca să strângă pentru gurile flămânde. De jos până sus, cu mic cu mare, fac această slujbă cu un optimism ce impune; membrii partidului naţional-socialist în primul rând, dela micii ştrengari de zece ani cari aduc cu Balilla italiană (Pimpzii, cum li se spune), până la cei mai sus puşi. La Berlin, înşişi miniştrii Reichului coboară în stradă, cu cutia în mână. Herman Göring colecţionează într'o parte a oraşului, Ioseph Göbbels şi doamna Magda într'alta, Dr. Frick şi doamna, Rudolf Hess, Darré, Kerl, Victor Lutze ş. a., fiecare îşi are sectorul său. Iar marele actor berlinez Paul Hartmann năvăleşte la Preşedinţie şi primul cetăţean al Reichului strecoară în cutie obolul său. Rezultatul: într'o singură zi Berlinul a dăruit pentru Winterhilfswerk 4,16 milioane mărci (ceeace face = 166.400.000 Lei). Asta, în Germania.

În Italia, strâmtorată acum precum se ştie, femeile au renunţat la găteli şi şi-au pus bijuteriile la dispoziţia statului, din aceeaş pornire de patriotism luminat. Iar copiii duc la şcoală ultima bucăţică de fier şi oţel care nu mai trebueşte acasă, ca să fie dată mai departe.

În Japonia, copiii niponi strâng pentru înzestrarea aviaţiei. Şi săptămână de săptămână se botează câte-un nou avion, spre marea lor bucurie.

La noi acasă, sufăr fraţii din Basarabia. Şi puţinul care se face pentru ei e lăsat în seama Crucii Roşii şi a guvernului. N'ajunge! Solidaritatea naţională, şi aiurea şi la noi, cere ceva mai mult.

Fie ca pilda mult grăitoare ce ne-o dau străinii pe cari îi hulim atât de des, să prindă rădăcini şi să rodească şi la noi. Iarna încă mai stărue. Şi recolta cealaltă e departe. Avem destul timp să arătăm ce putem. Am vrea să se urnească ţara întreagă. Cu mic cu mare. Şi mâine-poimâine să aflăm că chiar primul-ministru, dl Gh. Tătărăscu, a colectat, la o răspântie a Căii Victoriei, în ziua cutare, pentru înfometaţii din Basarabia. Acest exemplu, de sus, îl aşteaptă opinia publică românească, pentru a-şi da seama că'n Basarabia situaţia e gravă; cei avuţi să-şi deslege băerile pungii. Am da cel mai bun răspuns elementelor subversive cari îşi continuă acolo urâta lor slujbă de cârtiţe.

Breslau, Ianuarie, 1936. GRIGORIE T. MARCU

Doamne, fă cu mine o minune

Tot am dat,
ce-am câştigat
o viaţă întreagă.
Munca mi-a fost dragă.
Şi nimic nu mi-am păstrat
Decât în grădină-un strat
unde să mă 'ngroape.
Ca să-mi fie somnul dulce
puneţi-mi o sfântă cruce
pe recile-mi pleoape,
Cruce'n care m'au botezat
scumpii mei părinţi,
preoţi sfinţi:
Crucea mi-a fost dragă,
Ei m'am închinat,
viaţa mea întreagă.

De când sânt
pe pământ,
multe doruri mă frământ.
Dar azi sunt orb şi sunt şi surd.
Doamne, fă cu mine
o minune:
Sus în ceruri să Te văd şi să Te aud.

Mii de clopoţei să sune,
Mii de îngeri să s'adune,
în jurul Tău să dănţuiască.
să te preamărească,
Iară eu să'ngenunchiez,
să mă minunez,
de slava Ta,
de mila Ta.
. . . .

Incă ceva Te-aş ruga:
Pe pământ eu cât am stat
am tot muncit ş'am alergat,
nici în ceruri n'aş putea,
să-mi trec vremea num'aşa:
Ci Tu să mă milueşti,
o slujbă să-mi rândueşti.
dă-mi un sac cu bunătăţi
ca să'mpart din el la toţi.
Sacul meu vrăjit să fie,
să ţină o veşnicie:
nu va mai fi pe pământ,
nice gol, nice flămând.

EUGEN NICOARĂ

ARMELE APOSTOLULUI

O clipă din viața episcopului Roman Ciorogariu

† Episcopul Roman Ciorogariu

Vinerea Patimilor din 1919 era senină și călduță. Pe costișurile Crișurilor se soreau voioase viorelele în desmierdarea razelor primăvăratice, iar prin grădinile Orăzii-Mari se răsfățau mugurașii liliecilor. Biserica legii strămoșești din inima acestui oraș frumos își încununa cu ghirlande de lumină crucile aurii de pe turnurile maiestoase, iar închinătorii credinței celei drepte își înviorau sufletele în soarele veșnic lucitor al Evangheliei Domnului.

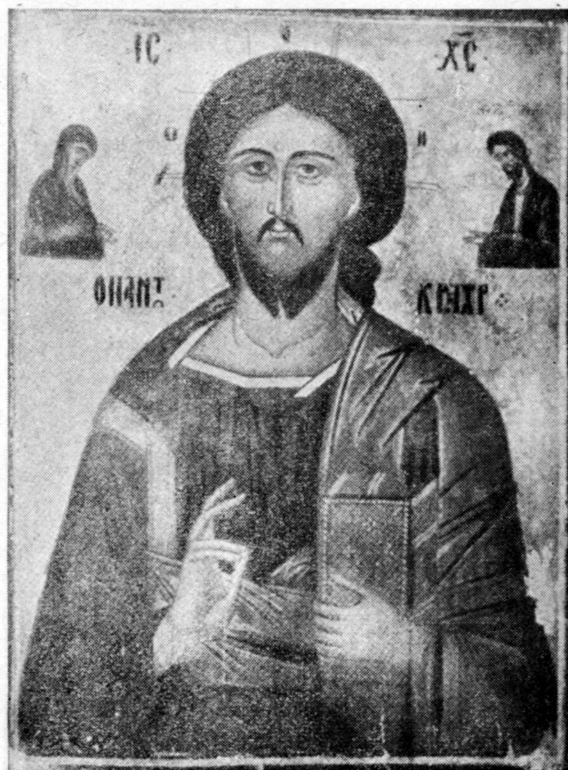
Erau mulți, ca spicele în lanul gras. Prin șireagul lor se desluşeau atâtea fețe alese, dar necunoscute și atâtea porturi felurite, câte-ți înfățișau bâlciurile Crișanei. Vicarul Roman, alb ca un patriarh, cu suflet luminat, ca de proroc și cu graiul cald, ca de apostol, le tâlcuea din fața altarului străbun taina Patimilor lui Isus Cel Răstignit pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire. In cei șaptezecișitrei de ani ai săi, de-atunci, osârdnicul slujitor al prestolului nu simțise atât de adânc greul și amarul din tragedia Calvarului, ca'n astă clipă mare. Căci pătimea și el și pătimeau și credincioșii săi, cu Hristos Pătimitorul. Vicarul era robit în căminul său de reședință. Din Bobotează'n Bunavestire îl păziră șase săcui armați, iar de-atunci în coace îl străjuia o gardă nelegiuită. Numai calea bisericii îi era slobodă. Câte ocări și umiliri trebuia să înghită el dela paznicii îmbrăcați în platoșa sălbătăciei și încinși în zeana păgânătății! Dar nu de suferința sa îi sângera inima, ci de jalea turmei sale năpădite de haarda lupilor prădalnici. Țara Crișurilor era împestrițată cu snopi de morți și bălți de sânge și jirezi de flăcări istovitoare și vuea de aripa morții și a prăpădului. Lacrimile și oftatul celor cu opinci și cu sumane, cari se ocrotiră sub pavăza altarului de-aici îi zugrăveau cu cea mai mare limpezime sărbătoarea iadului.

Și totuși, bătrânul frângător al Pânei Sfinte, nici-odată n'a înțeles mai desluşit Lumina Invierii și nici odată n'a simțit mai din plin bucuria ei, ca'n ceasul acela greu, când urla nebunește vijelia peirii! Deaceea-și încheie învățătura duhovnicească prin cuvintele:

— Să nu slăbească dar credința voastră! Invierea lui Hristos va aduce și Invierea Crișanei! Șoimanii cu cioc de fer și cu pene roșii — galbene — albastre vestesc zorile Invierii! Tunurile s'aud tot mai bine! Semn că ni s'apropie frații! De trei zile luptă vitejește din Semenic până'n Bihor și din Vlădeasa'n Maramureș, să biruească pe Necuratul! Și Cel Milostiv aplecat-a cumpăna biruinței pe partea celor credincioși! O, ce Inviere minunată ne așteaptă! Tu pământ străbun al Crișurilor, tu n'ai prăznuit încă Paști așa de vesele ca cele de poimâne!...

Dar trebue să mai pătimim puțin. Fiți deci înțelepți ca șerpii. Celce rabdă până'n sfârșit, acela se va mântui și de puhoiul retragerii vrășmașe și va lua Lumina Invierii adevărate!...

Pe urma acestei învățături mângăitoare și primenitoare, credincioșii se risipiră'n cete mici, să scape de ochii străjilor multe. Câțiva-l așteaptă'n ușa bisericii pe vicar și unul îl întreabă cu 'ngrijorare:

Izbăvitorul

— Unde vă veți refugia Prea Cuvioase, din calea retragerii vrăjmașe?

— Eu?... Nicăirea!

— Dar aici, vă paște primejdia.

— Credința mea mă va mântui!

— Și-au pierdut și alții urma.

— Dragii mei, eu știu una și bună: Căpitanul trăește la cârmă și moare la cârmă!

Se despărțiră apoi, cu bună urare pentru ziua Invierii celei Mari. Vicarul apucă spre căscioara sa smerită, se 'nfățișă înaintea străjerilor pentru control și se închise liniștit în camera sa de lucru. In loc de hrană trupească își deschise Evanghelia și se înfruptă duhovnicește până'n pogorârea înserării, în aceste ceasuri câte izvoare ale încrederii se desfundară din munții sufletului său și câte icoane de lumină se 'nfiripară în oglinda minții lui!

— Din Vinerea Patimilor s'a născut Dumineca Invierii. Din suferințele de azi se naște Invierea cea de apoi. O, cât de luminoasă și cât de fermecătoare va fi Dumineca aceea sfântă!

...Voi, mucenici dela Beiuș, Ciordaș și Bolcaș, striviți și ciopârtiți de săbii haine, voi cei îngropați de vii în lutul Luncii, voi veți străluci atunci cu strălucire de luceferi ai Invierii Bihorene!

...Tu, Filipe din Bojeiu, cel chemat la slujba sfintei preoții, cel trecut dela păharul logodnei la păharul morții silnice, cel înnecat în gropnița de gunoiu a Marghitei, tu vei lumina ca o făclie în sfeșnicul Invierii de pe valea Barcăului!

...Tu, Bogdane din Vașcău, dascăl al deșteptării neamului, cel cu ochii scobiți de baionete și cu inelarul retezat din sete de jaf, tu, cel astupat în pajiștea Crișului Negru, tu vei fi farul codrilor până 'n matca Zărandului!

...Tu, Bolojene din Birtin, jude făcător de pace, cel trimis dela botezul pruncului tău la botezul morții tale, tu ești întâiul și cel mai mare în rândul mucenicilor de pe malurile Crișului Repede și cei buni din astă vale din lumina ta vor lua lumină!

...Voi, nouă voinici din Sighiștel, cei ciuruiți de plumbii mitralierelor vrăjmașe și mistuiți pe rugul caselor aprinse, voi veți înfățișa candelabrul Invierii, ca și frații voștri buni din Iozășelul Huedinului și din Făgetul Banatului!

...Și voi, atâția alții, cu nume și făr' de nume, cari v'ați topit de bunăvoe ființa în focul luptei sfinte pentru biruința neamului, cei cari îngrășați cu trupul vostru gliea strămoșească a Crișanei, voi toți v'ați ţântuit ca stele lucitoare pe ceriul mântuirii noastre!

...Eu încă am pătimit pentru glasul sângelui și mai pătimesc și azi. Dar, ce'nseamnă rămurelul suferinții mele pe lângă codrul Invierii Neamului?... O, Doamne, învrednicește să mai pătimesc încă, numai să-mi fie suferința biruitoare!

In astfel de reculegere înălțătoare i se scurse ziua Răstignirii Domnului. Aceasta însă-l obosi. De-aceea când seara-și aplecă spre odihnă capul cărunt ca brebeneala iernii, adurmi ca un butuc. Și de-abia se trezi pe după miezul nopții, când bubuiturile din poarta sa puseră în tălpi pe toți vecinii. Auzindu-le chiotele haiducești, își zise:

— Ca la un tâlhar au venit la mine!...

Deschizându-se poarta, pătrunse o ceată de gardiști de-ai stăpânirii. Injurau ca'n gâtlejul iadului și amenințau ca bandiții codrilor. Așa se repeziră la ușa vicarului și căpetenia lor isbindu-o de părete, urlă nebunatic din prag:

— Popă, unde-ți ții armele?

Vicarul își cercetă cu privirea oaspeții, le iscodi puțin privirea, apoi le grăi liniștit:

— Pe masă.

Ei căutară pe masă, și subt masă, ba chiar și în masă, dar nu aflară nici-o armă.

— Popă, nu glumi cu noi! Spune, unde sunt armele?

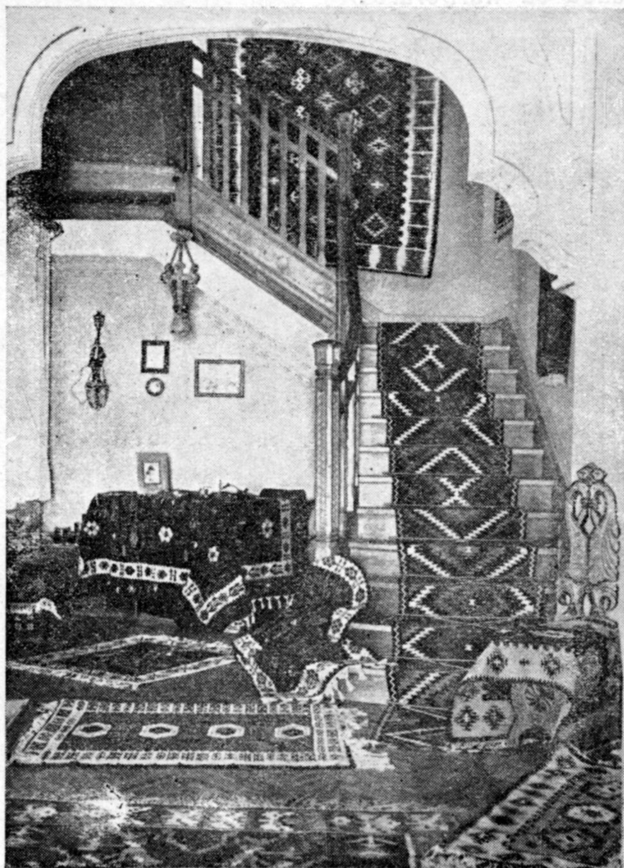
— V'am spus odată.

— Pe masă nu-s arme!

— Armele mele's acolo.

— Tu nu vezi că numai Crucea și Evanghelia sunt pe masă?

— El, frățioare, acelea sunt armele mele. Acelea sunt armele preotului. Alte arme nu găsiți în casa mea. Altcum, poftiți și căutați, de vă convingeți.

Interior românesc

Căpetenia se gândi puțin, apoi îi răspunse mânios:

— Nu ne mai pierdem vremea cu căutatul. Mergem, dar nu singuri. Vei veni și tu cu noi.

— Unde?

— In România-Mare!

— La cine?

— La Regele Ferdinand și la regina Maria!

Vicarul pricepu din graiul lor de ocară că-i în ghiară de primejdie. De-aceea prinse a chibzui cum să dobândească mai mult răgaz pentru iscodirea scăpării. Incepu a se îmbrăca bătrânește. Iși căuta un ciorap și și-l dosea pe celălalt. Iși încălța o cismă și și-o rătăcea pe cealaltă.

In astă vreme căpetenia răscoli hârtiile depe bibliotecar:

— Ce sunt acestea?

— Scrieri de ale mele.

— De agitare?

— De luminare a poporului.

— Nu de luminare, ci de întunecare, popo! Le-ai răspândit?

— Da, la vremea sa.

— Faci zizanie, în loc de slujbă! Las'că n'o să mai faci!

Căpetenia după această mustrare isbi scrisorile în fața vicariului și un gardist înălță patul puștii de-asupra capului lui să-i zdrobească țeasta, dar îl opri cel mai mare, zicându-i:

— Las'că trebue să-l ducem acolo! Aprindeți mai bine focu 'n curte, să-i facem cenușă scrisorile afurisite!

Focul se 'ncinse repede. Hârtiile vestitoare de zile bune se schimbau în scrum ușor. Din maldărul lor crescu bobotaie. Și pe când ea lumina ograda 'ntreagă, gardiștii scoteau în stradă pe vicar, încercuit de baionete și-l porniră spre piață.

— La cine ți-e nădejdea acum, popo? îl întreabă unul din ei.

— Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperemântul meu este Duhul Sfânt, îi răspunse pașnic vicarul.

— O să vedem de te va putea scăpa Fiul din mâna și din temnița noastră!

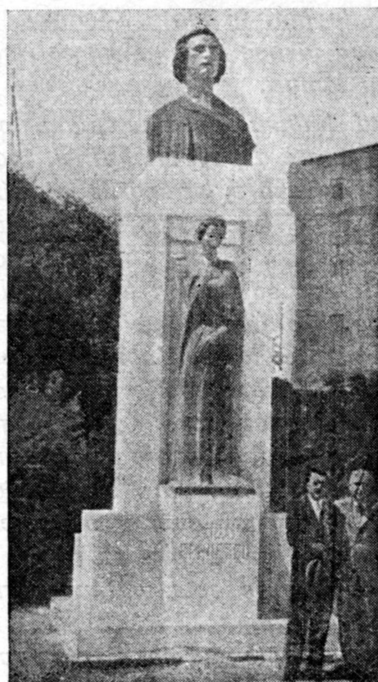
— Facă-se voia Lui cea sfântă! rosti vicarul din tot adâncul sufletului și se închină pân' la pământ, căci ajunseră în fața bisericii strămoșești.

Trecură de-aci mai departe. Il hățuiră 'n noaptea mută până 'n lagărul celor osândiți la moarte de-acolo în temnița Primăriei, ca să i se curme zilele. Dar cel de sus cârmuiește barca vieții noastre pământene peste nevolnica socoată omenească. Slugei Sale credincioase, cucernicului vicar Roman nu i s'a clătinat nici un fir de păr în lăcașul prinsorii; și pe când îngerul vestit-a mironosițelor vestea bună a Invierii, paznicii îi deschiseră porțile, s'alerge la biserica străbună, să împlinească slujba Invierii și să binecuvinteze în numele Domnului oastea regelui Ferdinand I, care aducea sărbătorește învierea Crișanei...

A. NANU

POEM DESPRE POEȚI

In sufletele simple și albe de poeți
Sunt primăveri eterne, eterne tinereți
Ce nu se tem de nori, de ploaie și de vânt.
In ele-i strălucire când besnă-i pe pământ...
O, primăvara vieții nu moare niciodată,
Când ea durează'n inimi de care e visată
Cu raze de lumină, cu melodii și soare,
Cu înverziri de codri și'nmiresmări de floare,
Cu flori ce veștejirea le e necunoscută
Și pasări care cântă pe creanga nevăzută
Sub nesfârșiri albastre și rătăciri de nori.
O, primăvara vieții trăește'n visul lor...
Ei văd ce nu văd alții și zâmbetul lor rar,
Schițat în colțul buzei și trist ca un amar,
Nu e disprețul lumii, ci teamă și sfială
De tot ce strică visul, tăcerea ideală,
De zgomotul ce firul subțire al visării
Il rupe ca pe-o coardă din lira contemplării,
De hohotul puternic de râset sau de plâns
Al celor tari și mândri ce la un loc s'au strâns,
De vorbele strigate cu glas ce amenință,
De ceice cred că asta se chiamă elocință...

Bustul lui Eminescu, în Constanța

O, nu! Ei sunt departe de-acest brutal pământ.
Nu-i oare-o datorie s'asculți sublimul cânt,
Să afli'n suflet raiul doritei mângâieri,
Când talpa ta apasă pământul cu dureri?...
Nu, nu, ei sunt departe de frământarea vieții
Ce îi înăbușește ca ceața dimineții.
Slujească alții'n lume zadarnicul noroc
Și caute comoara sclipirilor de foc!
Dar răsplătește'n viață cu truda ei amară,
O tristă fericire și goală și fugară?...
Frământe amăgiții noroiul avuției
Și ceice cred, himerici, în gloria veciei.
In loc să urce scara curatei renunțări,
Ei se cufundă'n neguri sinistre de 'nșelări.
Conducă alții lumea acestui aprig veac!
Durerilor umane mărirea nu e leac.
Striviți vor fi de viață sub greul ei călcâi
Și clipa cea din urmă va fi ca cea dintâi.

Ei sunt poeți și 'n clipe de caldă reverie
Se înfrățesc cu firea sălbatecă și vie,
Cu marea ce se sbate lovind din mal în mal,
Cu spuma ce 'nflorește pe creasta unui val,
Cu zarea apuseană când soarele pictează
Cu aur roșu norul ce pare că visează,
Cu bradul verde care se 'nalță în tărie
Păzind singurătatea pădurilor ce 'nvie
La suflul primăverii, ușor și parfumat,
Cu pomi, cu ape limpezi, cu șesul semănat.
Atunci din cer coboară arhangheli de lumină
Și dulce le șoptește în inima senină:
„Fii ca un duh, poete! In slavă să plutești
„Și visător te 'nalță pe piscuri sufletești:
„Arată lumii, lumea cealaltă de mister,
„Apropie-i în taină de minunatul cer,
„Spre cer, spre cer!... Mireasma divină, să te 'mbete,
„Grădinile iubirii o răspândesc, poete..."

Le spune, le șoptește, se sue-apoi spre soare.
Pe urma lor, poetul, visează până moare...

P. POSSA

SCHIȚĂ

Neguțătorul de slovă

După ani de pribegire, reîntors în târgul de care mă legau amintirile copilăriei, pașii s'au îndreptat spre cheiul unde, cu mulți ani în urmă, bătrânul neguțător de slovă își adăpostea în dulapuri șubrede, cele câteva sute de volume.

Il căutam zadarnic; de curând pornise la drumul cel lung.

Deseori pierderea celor socotiți apropiați de noi, așterne tristețe peste suflet și de multeori ne găsim stingheri în viață. Moartea neguțătorului de slovă lăsase în mine un gol, pe care nu mi-l puteam lămuri.

Privind întinsul apei așteptam, ca în alte vremuri, să apară după colțul uliței, încovoiat ca un semn de întrebare, legănat în mișcări greoaie rezămându-se de baston, bătrânul meu prieten. Se înșiruiau în minte anii copilăriei, când singura bucurie era să stau în tovărășia lui, ascultându-i atâtea și atâtea povești din timpuri apuse. Moșneagul știa multe, cunoscuse pe mulți, citise mult și vorba lui molatecă te apropia sufletește, așa cum puțini aveau acest dar în târgul nostru. In toată ființa, în toată vorba și în privirea lui găseai ceva din farmecul și ciudățenia marilor apostoli. Totdeauna am avut credința, că negoțul pentru acest om era numai un prilej de apropiere de mulțime; de cele mai multeori vinderea unei cărți îl întrista.

Pentru el cărțile ce-i populau dulapurile erau prietenii, în tovărășia cărora străbătuse viața, prietenii cărora le purta o duioasă amintire, însăși lămurirea existenței sale. Nimic și nimeni nu le putea înlocui.

Ca ieri îmi răsare în minte dorința, pe care o drumuisem în una din zile, de a-i cumpăra „Cartea Psalmilor", o tipăritură veche și minunată; când am căutat să pun în aplicare această năzuință, ochii lui, senini ca cerul de vară, m'au privit rugători și numai într'un târziu, alunecând sfios mâna pe obraz, a prins să-mi vorbească:

— Acum, nu; o mai păstrez câteva zile.

Ii era desigur greu să se despartă de relicvele vieții, relicve pe care voia să le vadă în fiecare zi, așa cum le-a știut întotdeauna, în acelaș raft, în acelaș loc.

Când negura nopții își croia drum spre oraș, bătrânul neguțător îmbia cu privirea dulapurile lui dragi, rămânând vreme îndelungată pironit locului ca apoi, mâinile boțite să le închidă cu lacăte grele. Se mai uita în urmă de câteva ori, cu regretul că într'o zi se va despărți de ele și numai atunci își pornea la drum, cu mersul domol, trupul adus, gârbovit de bătrânețe, rezemat de baston. In noapte, arătarea lui șerpuia alene pe lângă ziduri și loviturile cadențate ale bastonului păreau glasuri venite de pe alte tărâmuri.

Nimeni n'a știut de unde se pripășise în târgul nostru, după cum nimeni n'a știut ce vrea. El nu avea pe nimeni altul decât cărțile — și ele îi țineau locul unei familii întregi.

Eu am crescut cu neguțătorul de slovă, el

a îmbătrânit cu mine, și fiecare zi petrecută în tovărășia lui a călăuzit un suflet spre altul, așa cum în răstimp apropiase multe de al său.

Când am părăsit târgul, ochii lui au prins a se umezi și multă vreme nici unul nici altul n'am putut cuvânta. Mi-a strâns mâna prietenește, șoptindu-mi cu glas tremurat:

— In ziua când te vei reîntoarce în târgul nostru, îți voi dărui „Cartea Psalmilor"... Ea este o frântură din viața mea; în filele îngălbenite am închis amintirile unei părți din trăirea mea și crede-mă, e prea dureros acuma, când mă despart de tine, să mă despart și de ea... Aș vrea și tu să 'nfiripi într'o zi înțelegerea unui om la care nimeni nu a putut prețui omenescul...

...Și acum, când amintirile fugare se deapănă în mintea mea, în această zi mohorâtă de toamnă, în clipa când trăiesc cu mine de acum zece ani, privind spre colțul uliței, aștept parcă să-l revăd pășind spre dulapurile sale dragi, rezemându-și în baston puținul său trup...

Cum s'a sfârșit, am aflat în urmă.

In negura nopții a fost găsit ghemuit lângă dulap, cu „Cartea Psalmilor" în mână și cu privirea aținitită spre cărțile, ce-i fuseseră atât de scumpe.

MIRCEA ALEXIU

Iarnă

Strâmbulescu: Pe gânduri

Tristețe

Să nu te mire când îți spun, că inima mi-e moartă.
Mie, cu zgomot mi s'a'nchis a vieții tristă poartă!
Și n'am primit nici un răspuns, decât urgia-amară,
Ca în surghiun să-mi port mereu a anilor povară.

In ceață tristă-am rătăcit, ca spectru'n întuneric.
Și-o rază caldă de-am zărit, a fost un vis himeric;
In fața-i ochii am închis, căci am știut că moare,
Nu-i rază să mângâie blând o umbră călătoare...

De-am auzit un glas chemând în noaptea tristă-a vieții,
In sufletu-mi n'a răsărit zâmbirea dimineții
Și n'am răspuns, căci am știut, că nimeni nu mă cheamă
Durerea nimeni n'a chemat, doar veșnic o blestemă.

De-atunci mereu m'a ocolit drumețu'n a lui cale,
O mână tainică-a purtat frumoșii-mi ani în jale.
Și tot ce-am îndrăgit când-va s'a stins pentru vecie
Căci în iubirea mea ardea a morții grea făclie.

DAFNA-BLAGAIANA

Proprietatea spirituală

La marii constructori de epoci întâlnim de obiceiu o vădită lipsă de scrupulozitate în proprietatea spirituală. Pentru genii, noțiunea de plagiat nu prezintă nici o însemnătate. Şi nici nu ar putea să fie altcum, când misiunea lor constă tocmai în a zidi — în a continua şi a dirija o proprietate spirituală a timpului lor, a întregei omeniri chiar.

Măestrul zidar nu întreabă cine a făcut cărămizile. Intrebarea priorității în domeniul spiritual, rămâne complectamente abandonată. Pentrucă gândurile bune, vitale, productive, nu sunt niciodată produsele unui individ numai, ci ele sunt operele unei conştiinţi colective. De aceea şi păşesc ele spre lumină din mai multe minți deodată.

Rămâne doar atât, că cine le formulează mai concret, cine le îmbracă într'o lumină mai clară şi cine le urmăreşte mai de aproape în intrebuințarea lor directă. „Cât de puțin avem şi suntem noi", spune Goethe, „despre ce am putea afirma cu conştiința împăcată, că este proprietatea noastră! Nici cel mai mare geniu nu ar putea ajunge departe, dacă s'ar mulțumi numai cu aceea ce ar putea el singur să producă. Desigur, puțini înțeleg aceasta, de aceea ei dibuesc cu visurile lor despre originalitate, o jumătate viață prin întunerec. Cunosc artişti cari se mândreau că nu au urmat nici un măestru şi, că totul au să mulțumească talentului lor propriu. Nerozii! Ca şi când afirmațiile acestea ar prinde la toți. Ca şi când lumea nu s'ar îmbulzi, la fiecare pas, spre ei şi nu şi-ar făuri şi din ei ceva. Şi ce avem noi într'adevăr bun, dacă nu voința şi aplicarea spre a atrage către noi mijloacele lumii externe, pentru a le întrebuința, apoi, în tendințele noastre de creare. Eu îmi mulțumesc operile mele nu numai cuminţeniei mele, ci miilor de obiecte şi persoane, în afară de mine, cari mi-au dat materialul şi eu nu am avut de-a face altceva, decât să prind momentul şi să culeg ceeace au sămănat alții".

Iar în alt loc recunoaşte că în opera sa „Clavigo" a scris părți întregi din memoriile lui Beaumerchais.

Şi Eckermann observă, pentru a face lui Goethe un compliment: Este astfel prelucrată, de nici nu se observă. Iar Goethe răspunde într'o formă pythică: Este bine, dacă este aşa.

Este bine cunoscut că Shakespeare în „Iuliu Cezar" a scris părți întregi din Plutarch. Unii îl compătimesc, afirmând că prin aceasta, marele poet şi-a pătat gloria. Alții s'arată mai toleranți zicând: un Shakespeare îşi poate permite aşa ceva. Noi, ambelor păreri le interpunem: dacă din operile lui Shakespeare nu am cunoaşte altceva decât aceasta scriere, ar fi deajuns, pentru a-l consacra. E adevărat: unii mari poeți sunt originali, dar numai când sunt siliți să fie. Ei nu au niciodată voința originalității; aceasta este proprietatea literaților. Poetul este un om care vede şi poate să vadă, nimic mai mult. Şi el se bucură când, fără o constrângere a chemării sale, este obligat să copieze. Dacă un Shakespeare a scris bucăți întregi din Plutarch, el a făcut-o nu ca poet, ci fiindcă era poet. Jumătățile de genii, talentele, specialiştii, se caută pretutindeni numai pe ei înşişi.

Ei văd în toate: în Dumnezeu, în om, în orice întâmplare, o singură posibilitate, de a se pune în scenă. Geniul are, din contră, o iubire nemărginită față de ce este bun şi prețios.

La Bruyère scrie în prefața „Caractere"-lor sale: „Totul a fost spus şi noi venim cu şapte mii de ani în urmă"; iar Goethe, în „Ziceri în proză": „Ce este cuminte a fost gândit de alții, şi noi nu trebue să facem altceva decât să le mai gândim odată".

Noi suntem, în definitiv, cu toții, doar simpli plagiatori ai spiritului universal, secretari, cari îşi scriu dictando-ul. Unii sunt mai atenți, alții mai puțin atenți şi asta este, poate, întreaga deosebire. „Ce trist ar fi", — zice Andersen în povestea sa: „Peana de scris şi sticla de cerneală" — „dacă vioara şi arcuşul şi-ar disputa întâietatea"!

Noi, cu toții, nu suntem decât nişte instrumente pe cari Dumnezeu le acordează şi El cântă cu ele: Lui singur i se cade mărirea.

CORIOLAN BĂRBAT

Tablou

Poleit cuprinsul
Cu un strat de nea
Doarme cu abisul,
Străjuit de-o stea.

Luna-şi țese visuri
De fată săracă,
Apa de pe Crişuri
Plânge în läptoacă.

Vântu-i preot mare
Cu vestmânt de ghiață,
O cioară în zare
Cântecu-i răsfață.

Crucea stă de pază
La tăiş de drumuri,
Doi hăitaşi fac strajă
La cincizeci de fumuri.

Basmele spun una:
Că în vad de ape
Gelu şi-a dus turma
Ca să şi-o adape;

Şi cum vrerea vrut-a
Vodă ca să fie
Ghioaga lui făcut-a
Sceptru de domnie.

Au trecut apusuri
Câte răsărituri,
Şi-au depus pe scuturi
Rugină de visuri.

Doarme'n pace omul
Doarme'n pace firea
Peste toate Domnul
Aşterne iubirea,

GH. NOVEANU

PRIN SATELE DIN ZARAND

CRIȘCIORUL

O stradă din Crișcior

Într'o dimineață cu soare îmbelșugat am plecat din Curechiu spre Crișcior, pe drumul străbătut la 1784 de revoluționarii lui Horia. Casele sunt ceva mai mari, gospodarii ceva mai înstăriți decât în satele din jur. Florile lipsesc aproape cu desăvârșire din geamuri, în schimb îți dau fiori reci trandafirii din obrajii de tineri, semnele bolii fără tămăduire numită în partea locului „boala seacă". După informațiile oficiale 40% dintre locuitori sufer de tuberculoză. Copiii alăptați de mame bolnave par'că-ți strigă: Salvați sufletele noastre! Cine-i aude? Nu cred să mai existe vre-un colțișor de țară, unde așa de mulți copii să închidă ochii lor nevinovați, abia la câteva zile, sau la câteva luni dupăce i-au deschis, ca în acest glorios și oropsit Zarand.

Crișciorul e o comună românească, dar găsești aici și unguri, germani, evrei, sârbi, italieni, polonezi, slovaci, turci etc. Nici nu s'ar putea ca o bogăție românească așa de mare cum este aurul să nu fie suptă de străini veniți din toate părțile lumii. Ocupația de căpetenie a crișciorenilor e mineritul. De comuna Crișcior ține și colonia Gura Barza a societății „Mica". Mi-a fost dat aici să văd încă o ciudățenie a sufletului zărăndean: minierii aceștia vând aurul și investesc banii în pământ; au mai multă încredere în stânca goală și neproductivă decât în aur!

De curând s'a înălțat în Crișcior o troiță. Transcriu în întregime inscripția de pe ea:

„Spre pomenirea vecinică a mucenicilor revoluției lui Horia dela 1784".

Intâia flacără a răscoalei a izbucnit aici în Crișcior.

Reîntorși dela Curechiu, din drumul spre Alba-Iulia, țăranii înfuriați de prigonirile nemeșilor nemilostivi, la 2 Noemvrie 1784, conduși de căpitanul Crișan, făcură praf și cenușe toate curțile nemeșești și uciseră 17 persoane din nobilime.

Aici s'a stins vechea familie Kristyory, care pela anul 1400 era românească, membri ei fiind urmași ai voivodului Bâlea-Boariu, ctitorul bisericii ortodoxe, mai târziu maghiarizați cu totul.

Preotul Constantin Turcin, numit popa Costan, unul din cei mai însuflețiți revoluționari, a botezat pe ungurii scăpați cu viața și a cununat pe contesa Apolonia cu țăranul român Ioan Sârb.

Atât popa Costan cât și căpitanii puși de Crișan: George Marcu și George Adam, toți din Crișcior, au fost frânți pe roată.

Prin suferințele și jertfele lor a prins rădăcini în sufletul poporului nostru hotărârea de luptă pentru libertate, până la deplina ei întruchipare.

Biserica ortodoxă din Crișcior datează din secolul XIV. Sub tencuiala ei de var s'au găsit câteva picturi, cari au uimit întreaga lume artistică din Apus și cari aruncă o lumină neașteptată asupra trecutului nostru. Din păcate, desele reparațiuni, din ultima sută de ani, ale bisericii, au de-

Crișciorean întorcându-se dela lucru

teriorat multe tablouri. Picturile au fost studiate de dd. prof. Ştefănescu, Lapedatu, Iorga, Meteş şi Silviu Dragomir. Pe tabloul votiv de pe peretele dela apus se vede un bărbat îmbrăcat într'un costum de cavaler de o distincţie care surprinde, ţinând în mâna dreaptă ctitoria. La stânga lui îşi întinde mâinile spre modelul bisericuţii o femee, iar dedesubt un copil. In imediata apropiere a acestui tablou, pe peretele de sud se văd încă două figuri de cavaler. Aceste tablouri reprezintă pe ctitorul bisericii, voevodul Bâlea, închinând biserica „Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pururea Fecioarei Maria“, pe soţia acestuia, Vişa, pe fiul său Iova şi doi nepoţi ai săi, Laslău şi Ştefan.

Mai sunt câteva picturi sfinte cu Cina cea de Taină, sfânta spălare a picioarelor Apostolilor, Sfânta Născătoare, Sfântul Gheorghe şi Judecata din urmă. Toate acestea au o deosebită valoare artistică.

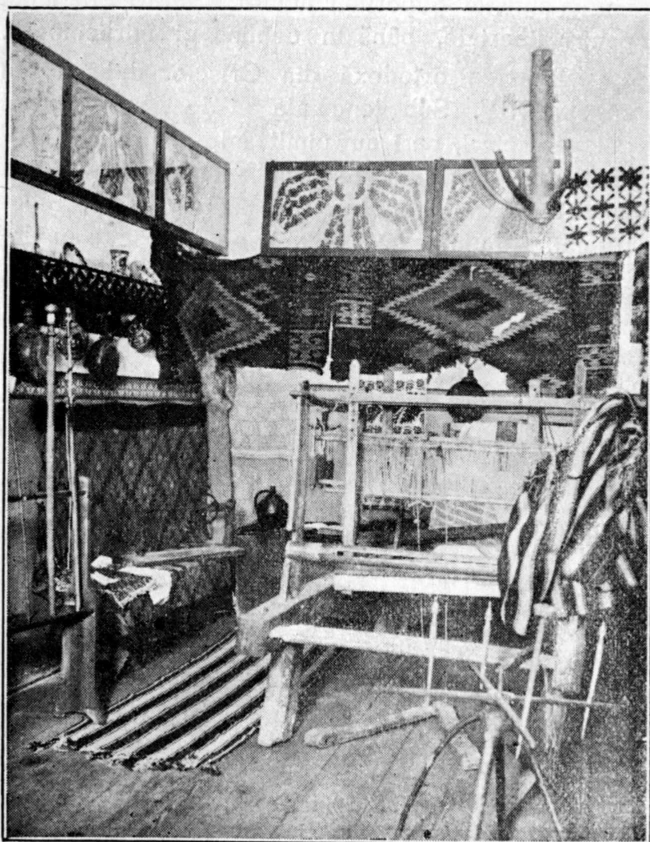
Pictura aceasta dela Crişcior este un zdrobitor document antirevizionist. Se ştie că Ungurii pretind, că la venirea lor în Ardeal au găsit acest ţinut pustiu şi nepopulat. Iată că găsim deja în sec. XIV un voevod român, pe Bâlea, care zideşte o biserică ortodoxă. Desigur că românii erau statoriţi de multă vreme aci, dacă pe acest timp îi găsim organizaţi în voivodate.

„Dacă, în ceeace priveşte gradul de cultură şi condiţia socială a voevozilor şi cnejilor români dela sfârşitul sec. XIV a putut să se discute atât de mult în trecut, picturile acum descoperite ne dau desluşiri şi în această privinţă. Costumele Băleştilor, de-o fină distincţie, ni-i arată egali cu cavalerii nobili ai timpului lor“. (S. Dragomir, Vechile biserici din Zarand).

Un bătrân nins de vreme şi poate de necazuri m'a întâmpinat la plecare cu aceste vorbe:

— Am înţeles că dta scrii la foi despre ceeace vezi şi auzi pela noi. Să scrii că ai văzut aici la Crişcior morminte de copii şi de eroi!

Prof. IOAN MARTIN

Muzeul satului Comarnic: răsboiu, vârtelniţă şi diferite ţesături

Din adânc

Mi-ai pătruns până'n adâncul fiinţii
Prietene; ca odinioară profetul.
Am ţinut cu dinţii
Secretul.

Şi totuşi, iubirea
Zdrobit-a tăcerea.

Ai străbătut largul, eternul şi asprul
Imperiu al meu, crainic din soare.
Mi-ai dat atâta căldură, că pieptul
Mă doare.

Fulgerul inimii tale,
A rupt tăcerii, cămaşa de zale.

O, prietene, mi-ai sugrumat agonia
Epavă, şi-ai spânzurat-o'n vârf de stâncă,
Să văd cât a fost robia
De-adâncă.

Iubirea ta a trecut fulger prin somn
Şi-a dat imperiului meu, domn.

Sunt, trăesc! Mă simt în paşii de granit
Ai gândului. Şi gândul mă doare,
De-atâta tărie
Şi soare.

Prietene: ai alungat din mine Absentul
Şi-ai înfipt — suliţă — Prezentul.

ILIE ŢARINĂ

Parcul

E parcul mort,
Nici vântul nu-i...
Să bată el,
De dragul cui?

S'aude lin
Peste alei
Un foşnet fin:
Sunt paşii ei!..

Adie vânt,
E parcul viu,
Şi paseri cânt...
A fost pustiu?..

I. V. SPIRIDON

CRONICĂ ȘTIINȚIFICĂ

O excursiune în lumea „infinitului mic"

In trei mari direcții se îndreaptă preocupările de azi ale științei. Deoparte cercetarea infinitului mic — microcosmul — adecă lumea moleculelor, atomilor, electronilor etc.; dealtă parte cercetarea infinitului mare — macrocosmul — Universul cu astrele sale, dintre cari, cât un fir de nisip e și Pământul nostru. In fine în al treilea rând se pot pune aplicațiile practice ale științei. Rostul acestora din urmă îl înțelegem mai bine. Vom vedea însă, că realizările technicei de azi se datoresc tot cercetărilor teoretice ale științei. Mai cu seamă cercetările migăloase ce s'au făcut pentru cunoașterea alcătuirii materiei. De aceea nu e fără interes să cunoaștem și noi aceste domenii. Incepem cu infinitul mic.

*

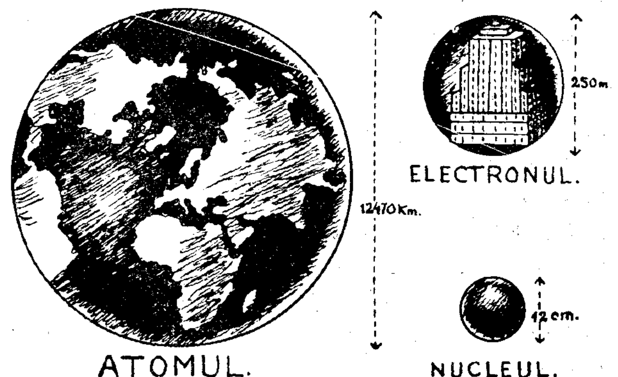
Care din noi n'a auzit vorbindu-se despre molecule, atomi și electroni? Nu toți însă își dau seama de complicata și interesanta lor arhitectură. Curiozitatea de-a cunoaște tainele alcătuirii materiei este tot atât de veche cât cultura omenească. Evident că la început cercetătorii au încercat să pătrundă aceste taine fărămițând materia din ce în ce, iar acolo unde ochiul nu mai vedea clar, i-au ajutat cu instrumente precise de observat și măsurat. Și într'adevăr, pe această cale s'a ajuns departe. Cu *microscopul* se pot vedea azi părticele de materie „mari" cât o zecime de miime de milimetru (adecă ar trebui puse zece mii asemenea părticele pentru a face cât 1 mm.). Nemulțumit cu atât, omul a descoperit *ultramicroscopul,* cu care se pot vedea corpuri cu dimensiuni de 6 milionimi de milimetru (adecă nu mai puțin de vreo 170 mii de asemenea firișoare de materie ne-ar trebui pentru a acoperi o lungime de 1 mm!). Cât privește greutatea, există balanțe așa de precise și sensibile, că se înclină la greutăți mai mici de o miime de miligram (a milioana parte dintr'un gram!).

Aceste perfecționări ale instrumentelor sunt departe de-a fi mulțumit pe savanți. Acolo unde nici instrumentele nu mai răzbesc, pătrunde mintea, închipuirea. Savantul are o bănuială, o presupunere, face o *ipoteză* și-și îndreaptă cercetările în direcția acelei ipoteze. Dacă rezultatele aflate confirmă, verifică ipoteza, lumea termină prin a socoti drept adevăr științific ceeace la început a fost numai o simplă presupunere. Așa s'a ajuns la existența *moleculelor.* Sunt multe fenomenele cari au făcut pe om să presupună că există părți de materie mai mici, decât acelea pe cari le-a putut obține prin fărămițare. (Să ne gândim numai la amestecul intim a două lichide sau la împrăștierea mirosurilor în aier).

Deși nimeni n'a văzut și n'a putut izola o *singură* moleculă, se știu precis dimensiunile și numărul lor dintr'un volum oarecare. Ca să ne facem o idee despre aceste dimensiuni, întrebuințăm o comparație: Dacă fiecare moleculă ar fi un bob de nisip, toate moleculele dintr'o picătură de apă de mărimea obicinuită ar forma atâta nisip încât s'ar putea acoperi întreagă suprafața țării noastre cu un strat de 37 cm. grosime! Sau: dac'am putea număra câte o mie de molecule pe secundă, pentru a număra toate moleculele dintr'un milimetru cub de aier, ne-ar trebui ceva mai puțin de un milion de ani, (numărând zi și noapte fără repaos).

Molecula la rândul ei e compusă din *atomi,* de dimensiuni și mai mici. Știința a reușit să măsoare, să-i cântărească și pe ei. Iată, de curiozitate, rezultatele. Considerând atomul de hidrogen ca fiind sferic, ar trebui să punem zece milioane de asemenea atomi, unul lângă altul, pentru a acoperi cu ei lungimea de 1 mm!

Și încă n'am ajuns la sfârșit. Cel mai simplu atom al hidrogenului — e compus dintr'un *nucleu* (numit proton), în jurul căruia se învârtește un *electron.* Nucleul e de 2000 de ori mai mic decât electronul, dar de 2000 de ori mai greu decât el, iar electronul este, nu mai puțin, de 50.000 ori mai mic decât atomul! Intre nucleu și electron există un spațiu gol — care prin raport cu dimensiunile lor, este enorm. Ca să ne facem o idee apropiată despre acest mic „sistem planetar" să ne închipuim atomul mărit așa de mult, încât să devină cât globul pământesc (cu diam. aproape 13.000 km.). Electronul ar fi atunci o sferă cu diametrul de 250 m. (cât unul din zgârie-norii Americii) și s'ar învârti dealungul unui meridian în

Dacă ne-am închipui atomul mărit cât pământul, electronul ar fi o sferă cu diametrul de 250 m., iar nucleul ar avea de-abia dimensiunea unei mingi obicinuite

jurul nucleului. Acesta ar ajunge de-abia cât o minge de 12 cm. situată în centrul pământului.

In atom (deci în materie) este atâta loc gol, încât, după cum spune un savant englez I. Jeans „dacă s'ar putea condensa materia aşa ca să nu mai existe gol în ea, am putea băga într'o tabachere obicinuită 100 tone de tabac, iar în buzunarul vestei mai multe tone de cărbune“. Un alt savant englez, Eddington spune: „Dacă din corpul omului am putea suprima tot locul gol, unind toți electronii şi protomii la un loc, omul ar fi redus la un fir de nisip abia vizibil cu lupa, însă continuând să cântărească 60 sau 75 kg.“.

S'ar crede că toate acestea sunt iscodiri ale unei minți prea înflăcărate. Şi totuşi ştiința din ultimele decenii se mândreşte nu numai cu cucerirea lor, dar mai ales cu numeroasele întrebuințări practice la cari au dat naştere. Razele X (Roentgen), radio-activitatea, aparatul nostru de radio, cinematograful sonor, iar mâne televiziunea — toate şi multe altele — sunt opera vizibilă a corpuscurilor invizibile de cari am vorbit.

A. CREANGĂ

NOTE DE DRUM

PRIN ȚĂRILE APUSENE

Drumul meu trece aproape de oraşul Strigoniu (Gran), sediul capului bisericii catolice ungureşti şi mă apropiu din nou de Dunăre, care de aci încolo face graniță între Ungaria şi Cehoslovacia. Când intru în oraşul Györ (Raab) mi se ia vamă din nou şi era să spun o vorbă rea, dar m'am oprit aducându-mi aminte cu drag că în vara anului 1919 armatele române dupăce au ocupat Budapesta a trecut şi prin oraşul Györ şi mai aveau numai 60 km. până la Viena, atâția km. câți mai am şi eu de parcurs acum până la frontieră. Şoseaua se întinde neagră şi lucioasă înaintea mea, iar maşina merge uşor şi înghite chilometru după chilometru mărindu-şi viteza tot mai mult, aşa că şoseaua pare că intră în noi, iar noi fugim „mâncând pământul“ de-a stânga drumului. După câțiva zeci de km. se pare că mergem prin pustiu, dar pustiul se opreşte la o căsuță, unde şoseaua este închisă de o barieră dincolo de care se vede o tablă mare de lemn zugrăvită frumos, pe care sta scris în nemțeşte: „Bine-ați venit în Austria!“ Frontiera austriacă! Opresc de mi se face viza ungurească, apoi trec dincolo şi mă opresc din nou lângă: Wilkommen in Österreich — unde văd şi emblema Austriei: vulturul cu două capete şi ofițerii dela vamă cu stele la gât: mi se pare că nu sunt în țară străină. Cum? A trebuit să fac drum de două zile cu automobilul, ca să te regăsesc, vultur cu două capete, şi pe tine tablă colorată cu roşu şi negru? Ce? Par'că se aude ceva! O muzică militară! Da, o muzică militară care cântă. Ofițerii cu stele la gât şi soldații stau „haptac!“ Urechile mele se deschid larg să audă mai bine cântecul pe care mi se pare că-l cunosc. Da, da, îl cunosc. Şi el par'că răsună aşa de frumos şi de duios, încât mă întoarce înapoi cu treizeci de ani în Braşov, băiat de liceu, dumineca la biserica din cetate, serviciu divin, biserica plină de soldați români, Moți dela regimentul unu verzi — preotul în uşa altarului cu crucea în sus ținând-o drept, iar muzica militară din curte intona „Gott erhalte“, pe care noi copiii îl ascultam ca pe o melodie plăcută, iar după slujbă, în fața bisericii, soldații — Moți din regimentu unu verzi — înşirați drepți, cu muzica în frunte, pornind în sunet de marş, iar noi copiii în fruntea muzicii alergând şi petrecându-i până la „casarma neagră“ de dragul muzicii.

— Brauchen sie benzin?

Tresar şi deschid ochii. O domnişoară simpatică s'a oprit la fereastra maşinei şi mă întreabă câtă benzină îmi trebue. Deschid ochii mai bine şi mă deştept, ca dintr'un vis: Alături de domnişoara care-mi zimbea, îmi mai surâdea şi vulturul cu două capete şi vameşii cu stele la gât şi tabla cu „Willkommen“. A fost numai vis. Nici o muzică n'a cântat „Gott erhalte“ şi nici un Moț din regimentul unu verzi nu se vede pe aici şi nici o „casarmă neagră“ nu se ridică în fața mea. A fost icoana Austriei de acum treizeci de ani pe care am regăsit-o aici, iar ce văd acum este inevitabila fatalitate: granița Austriei mutată cu 950 kilometri mai spre vest. Ce departe-i dela Predeal pân'aici! Mari şi minunate sunt lucrurile Tale Doamne! Toate întru înțelepciune le-ai făcut!

AUSTRIA

In adevăr mă aflam în fața aceluiaş tablou pe care îl vedeam inainte de războiu la tot pasul: vulturul bicefal şi stâlpii oficiali vopsiți cu galben şi negru, cele două insignii ale imperiului austriac „indivizibil“ şi „inseparabil“, din care soartea azi a făcut un imperiu „ireparabil“. M'am întrebat totdeauna şi mă'ntreb şi azi: cine e îndreptățit mai mult să poarte emblema vulturului cu două capete: Austria sau Bizantinii? Fiindcă amândoi au aceeaş emblemă. Zidurile bizantine din Constantinopol sunt pline cu vulturi bicefali sculptați în piatră, iar tablele austriace pline cu vulturi bicefali pictați. Desigur că bizantinii au avut mai întâi vulturul, ei

fiind mai vechi decât austriacii. Cele două capete ale vulturului austriac mi-aduc aminte de o anecdotă veche, care caracterizează foarte bine cultura superficială a Curții vieneze. Nu știu care moștenitor al Austriei a mers odată la o vânătoare, însoțit de miniștri și vânători ai Casei. Intre prăzile de vânătoare, aduse împușcate înaintea prințului, era și un vultur. — Ce-i acesta? întrebă prințul, uitându-se la vultur. — Un vultur, Alteță, îi răspunse unul dintre miniștri. — De ce vrei să mă amăgești? zise prințul zimbind; vulturul are două capete... Si non e vero, e ben trovato.

Cei nouăsute de km. cu cari s'a prescurtat Austria spre Ost și cei 83.000 km. patrați pe cari îi are acum din cei treisute de mii pe cari îi avea înainte de 1918 sunt o dreptate dumnezeească coborâtă din cer asupra suferințelor multor popoare foste sub jugul austriac, asemenea dreptății coborâte asupra popoarelor cari au fost sub jugul turcesc. Căci nu putea fi pe pământ o nedreptate mai strigătoare la cer, decât o Austrie care se'ntindea dela Cernăuți până la Catarro în Dalmația! E adevărat că civilizația germană e superioară civilizației românești și stăpânirea austriacă a făcut ca o parte din poporul românesc să aibă o stare materială și culturală superioară, tocmai în urma influenței stăpânirii Vienei asupra noastră. Ce folos însă că odată cu civilizarea ei — au făcut din biata Bucovină — acest diamant din stema lui Ștefan, cum zice Eminescu — un cuibar de viespi și trântori ruteni și jidani, astfel încât azi în urma stăpânirei Austriei, Bucovina mai mult de jumătate e locuită de streini.

Răsboiul cel mare a adus Austria la realitate și a strâns-o între granițele ei cinstite: șeapte milioane de locuitori — dintre cari peste două mil. în Viena — toți germani, adunați într'o țărișoară la care nu mai râvnește nici un strein, țară cu regiuni minunate, cu un popor cult și de omenie, care nu mai râvnește la nici o grandoare, țară căreia de acum încolo îi place să se numească „țară de turism" — a treia țară germană din Europa.

Să nu ne mai aducem aminte de trecut, căci e prea dureros pentru noi și să nu intrăm în Austria de azi, țară care, pentru un călător ca mine, nu mai numără decât ca orice regiune frumoasă de turism prin care poți trece ușor cu automobilul pe șoselele ei minunate și în care poți vedea ceva frumos: o țară de cultură și o țară de turism.

Frontiera austriacă pe care am trecut-o eu acum dinspre Ungaria, e o frontieră nouă, împinsă puțin înspre ost: în 1919 Austria a pierdut peste douăsute de mii de km. pătrați, dar a câștigat din Ungaria 4104 km. pătrați, în urma unui plebiscit, așa că sătulețul Rittsee care e imediat la intrare, înainte de răsboiu făcea parte din Ungaria și avea nume unguresc. In 1919, pe baza celor patrusprezece puncte ale lui Wilson, a câștigat cei patru mii de km. pătrați din Ungaria, locuite de treisute de mii de nemți și i-a adăugat la provincia austriacă Burgenland.

La vamă, austriecii binevoitori, culți și bine crescuți îmi fac viza pașaportului fără să-mi controleze automobilul nici bagajul, îmi cer un șiling (25 lei) pentru intrare, îmi dau o hartă foarte frumos tipărită a Austriei cu șoselele ei și cu toate indicațiile sincere scrise pe ea (șosea foarte bună lipsită de praf — staubfrei — șosea bună, șosea mediocră, șosea rea, etc. etc.), îmi arată unde pot cumpăra benzină și mi-arată un mic chiosc de scânduri, foarte bine încheiat și foarte drăguț — ca o jucărie — unde primesc în mod gratuit toate informațiunile despre Austria, cari interesează pe un turist. Mulțumindu-i trec numai decât la acea căsuță minunată, care are scris deasupra ușii: Turing-Clubul Austriac și intru găsind două camere curate cu păreții tapetați cu fotografii minunate, cu vederi din Austria. Un bărbat tinăr, foarte bine și foarte curat îmbrăcat și foarte cult mă primește. Dupăce-i spun că sunt turist și vreau să-i cer informațiuni asupra drumurilor din Austria, se ridică și-mi alege de pe masă un teanc întreg de broșuri colorate, mi le oferă în mod gratuit arătându-mi pe cari drumuri pot merge la Viena, la Semmering, la Graz, la Salzburg, la Innsbruck și-mi mai dă și el o hartă a șoselelor austriace în altă coloare decât cea pe care o primisem înainte. Toate broșurile ce mi le dă, împreunate cu cele mai clare informațiuni și cu o răbdare nemțească, răbdare pe care un român n'o are nici chiar în cazul când i-o plătești bine. De-acum încolo în Austria n'o să mă rătăcesc, fiindcă Ö. T. C. (Östereichischer Touring Club) mă întimpină în toate orașele cu informațiuni și la fiecare cotitură de șosea sau de stradă, sau la fiecare bifurcație a drumurilor din toată țara o tablă cu Ö. T. C. îmi arată încotro duce drumul și distanța în km. Toată Austria și Tirolul sunt împănate cu aceste table pentru cari statul n'a cheltuit nici un ban, ci sunt exclusiv opera Turing Clubului Austriac, adică a unei asociații de austriaci cu dragoste de țară, de turism și de frumos, cari anual și în mod regulat își plătesc cotizația din care se tipăresc broșuri, hărți, se pun table frumoase, bine scrise și bine vizibile la drumuri și se zidesc chioșcuri unde se dau broșuri, hărți și sfaturi călătorilor străini cari intră în țara lor, de pe urma cărora Austria câștigă atât de mulți bani și renume frumos. Birourile austriace sunt atât de bine organizate, încât toți călătorii cari au umblat cu mașina prin Europa fără escepție îți spun într'un glas, că cel mai drăguț

popor, cel mai cinstit şi cel mai binevoitor este poporul austriac.

Vom vedea că şi în celelalte ţări din Europa găsim la bifurcaţiile drumurilor tabele cu indicaţia direcţiei şi a chilometrilor, tabele cari sunt aşezate tot de societăţi particulare, nu de stat. (In Italia Automobil Clubul Italian R. A. C. I.; în Elveţia Touring Clubul Elveţian T. C. S. etc.). Avem şi noi în ţară Automobil Club cu buget foarte mare, dar cotizaţiile membrilor nu le întrebuinţează pentru informaţiunile tuturora, ci numai pentru ale membrilor lui, iar Touring Clubul României cu un buget prea mic, abia poate face case de adăpost în munţi, cu tabele indicative tot numai n munţi, banii ne mai ajungându-i să mai facă şi tabele pentru şoselele noastre, cari ar trebui să cadă în sarcina Automobil Clubului. De contribuţia statului la noi în această privinţă nu putem vorbi, fiindcă el n'a făcut nimic; drumurile, cari la noi sunt inexistente statul nu le face, deşi aparţin exclusiv lui şi pe lângă toată bunăvoinţa Automobil Clubului care ar dori să aşeze tabele indicatoare la bifurcaţii, această bunăvoinţă s'ar izbi de lipsa drumurilor. Şoseaua naţională Bucureşti—Oradea mai are doi ani de aşteptare până la terminare. In vara anului 1935 s'a inaugurat cu mare fast, reclamă şi cheltuieli o şosea, care leagă peste Carpaţi Sibiul cu Târgu-Jiu şi trece la o înălţime de 2250 m. prin pasul Urda, având astfel pretenţia de „drum alpin" şi şosea de „mare turism". Ce este însă în realitate acest drum? Este o uşoară reparare a unei şosele existente, un drum prin munţii judeţului Gorj, făcut de armata română în anii 1915 şi 1916 pentru transport de trupe, drum care n'a fost întrebuinţat şi care s'a surpat şi s'a stricat în douăzeci de ani. Acum a venit statul şi a reparat drumul, îngust de 2—3 metrii, încât chilometri întregi nu se pot petrece două vechicule. Şi când te gândeşti că în aceeaş vară, austriecii au inaugurat şoseaua de mare turism alpin dela înălţimea de 2500 m. peste gheţarul Gros-Glokner, şosea de aur, netedă cum numai pielea mai este, largă de şase metri, cu şanţuri largi şi curăţite, cu parapete pe cari nu le crezi dacă nu le vezi şi cu mulţime de drumari permanenţi, bine plătiţi şi conştiinţioşi — austriecii săraciţi în răsboiu şi cu ţara lor microscopică faţă de marea Ţară Românească! La noi guvernul nu face drumuri — cea dintâi condiţie pentruca ţara să poată fi văzută — face însă o lege a turismului şi scoate o revistă ilustrată cu fotografii jalnice, cu articole şi mai jalnice şi tipărită pe o hârtie care în Austria nu se întrebuinţează la nimic. Toate frumuseţile ţării noastre nu le putem evidenţia şi nu le putem valora în faţa nimănui atâta timp cât drumurile vor fi numai aşa ca drumul inaugurat în vara anului 1935 peste pasul Urda! Bine că n'am mai făcut reclamă cu pasul Urda şi 'n străinătate! Să fie numai al nostru!

(Va urma) Dr. EUGENIU DOBROTĂ

VITRINA CARŢII

CRONICA LITERARĂ

Gala Galaction: LA RĂSPÂNTIE DE VEACURI. Roman. Bucureşti. Editura „Cultura naţională".

Părintele Gala Galaction este unul dintre puţinii noştri scriitori care pe lângă arta pură urmăreşte în operile sale şi o teză morală sau socială. In prefaţa ultimului său roman — care dealtfel nu se termină cu volumele apărute — D-sa ne previne, în stilul său fermecător, de intenţia bună care l-a îndemnat să scrie această carte:

„Când povestea mea va fi gata (căci eroii mei mai au multe de îndurat) veţi avea fresca tinereţii unui poet care scapă de râia boemei, de iobăgia cafenelei, de conjuraţia demonilor din propria-i inimă şi de casa de nebuni, numai fiindcă a avut norocul să-şi clădească un cămin timpuriu... Câţi din tovarăşii mei de ambiţii literare, câţi dintre înaintaşii mei de literatură de acum patruzeci şi treizeci de ani au ispăşit la spital şi la balamuc, temeritatea şi trufia de a fi călcat în picioare legea veche şi înţeleaptă".

Iată dar un roman cu teză, care logic trebuia să-şi păstreze titlul iniţial: *O lecţie asupra lui John Stuart Mill.* Exemplul plastic al legăturii spirituale dintre filosoful englez şi d-na Taylor, expus cu neegalatul prestigiu academic al lui Titu Maiorescu, în preajma sfârşitului de veac, a cucerit de sigur inimile multor studenţi şi studente din auditoriu, determinându-i să se lege sufleteşte pentru restul vieţii şi să-şi întemeieze un cămin conjugal.

„Fabula mea scoate din sala lui Titu Maiorescu trei perechi. Insă Doru şi Antonina mă preocupă în primul loc şi toată povestea este dominată de soartea lor"

rezumă autorul, iar învăţătura pe care vrea s'o scoată este felul cum a prins, s'a fructificat şi s'a realizat exemplul acestui amor britanic, frigid şi platonic în mediul universitar românesc de-acum patruzeci de ani.

Dela început dar, trebue să reţinem faptul foarte important pentru întreaga clădire a romanului, că personagiile protagoniste sunt *oameni tineri,* studenţi şi studente în primăvara vieţii şi că

acțiunea pornește din sânul Universității. Se știe de altfel că sălile și culuarele facultății au fost totdeauna o pepinieră proprie pentru tinereștile iubiri și ne este încă viu în minte sfatul bătrânesc și bonom al profesorului de latină după cetirea ultimei strofe din oda lui Horațiu:

Nunc et latentis proditor intimo
Gratus puellae risus ab angulo,
Pignusque dereptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

Acolo a cunoscut *Doru Filipache* pe gingașa și vaporoasa, dar în fond atât de echilibrata și calculata *Antonina Țanțu*, nepoata maicei econoame dela mănăstirea Văratic, și 'n sufletul său tânăr s'a aprins incendiul iubirii creatoare de iluzii și reverii.

Romanul are în asamblu o atmosferă romantică și ne amintește mai ales în partea dintâiu bohema lui H. Murger. După un poetic schimb de scrisori, după unele timide avânturi ale eroului și calculate reprimări din partea eroinei, intervenind și energia cazonă a fratelui mai mare, căpitanul Naum, idila lor se termină printr'o pașnică și fericită căsnicie burgheză. Atât de fericită și atât de pașnică, încât Doru, al cărui suflet de artist, neliniștit și complex nu-și mai poate găsi acasă stimulentul fanteziei și încearcă o aventură cu prietena de cămin a Antoninei și studenta în medicină, Elvira Iatropol, grecoaică ispititoare, cochetă, extrem de orgolioasă și totuși de-o ciudată bunătate. Frământările sufletești ale eroului sunt analizate cu multă abilitate și oscilarea lui între farmecul angelic al Antoninei și farmecul diabolic al Elvirei este bine prinsă, ba chiar motivată. Totuși această parte a romanului ni se pare mult mai slabă, decât restul și nerealizată din punct de vedere estetic, arta scriitorului cedând unei muze prea poznașe și familiare. Conflictul carnal, fiorii inimei candide, prinse și sbătându-se în mreaja patimei trupești, a fost de totdeauna motivul predilect al părintelui Galaction și D-Sa a izbutit adesea să ne miște prin această rafinată și primejdioasă incantație psihologică. De data aceasta însă aventura cu Elvira ne lasă impresia unui efect scontat și oarecum *artificial*, adăugat ca încheiere a fabulei. Dar rămân atâtea merite incontestabile romanului, încât mica pată este mai curând *un grain de beauté* pe albul imaculat al structurei epice.

Suntem, noi cetitorii de astăzi, o generație alintată de către scriitori. Ce ne dorește inima mai nobil sau mai vulgar... putem găsi în supraproducția epică a zilelor noastre. Bineînțeles criteriul nestrămutat este tot interesul pe care-l poate stârni narațiunea. Și'n acest punct capital nu putem nega autorului meritul de excelent și captivant povestitor; nu mai puțin zugrav de moravuri sociale și creator de viață. Notăm numai în treacăt sugestivele tablouri din mediul monahal al mănăstirilor Văratic și Neamțu, mediul de mici burghezi din București (familia lui Doru Filipache), din Brăila (familia băcanului Țanțu), din Slatina (familia filosofului prieten al lui Doru, Boruzescu). Un amănunt interesant este descendența din *străbuni macedo-români* a familiei principalilor eroi, care motivează oarecum anume trăsături de caracter, deși balcanice, totuși calculate și pline de pondere; poate chiar prin practica seculară a negoțului.

Nu numai în realizarea literară și estetică trebue căutate însă calitățile scrisului părintelui Galaction, căci opera unui scriitor reflectează totdeauna și gradul de cultură și rafinament cerebral și sentimental la care s'a ajuns atât prin asimilarea elementelor literare străine, cât și prin practicarea îndelungată a observației și judecății literare și morale. Părintele Galaction, care se apropie de anii șaizeci ai bogatei Domniei Sale vieți, face parte din falanga scriitorilor noștri formați intelectualicește înainte de răsboi. El este din familia intelectuală a domnilor Stere, Ibrăileanu și Sadoveanu, generație entuziastă despre care tot D-sa în prefață scrie:

Elementele pe cari le-am întrețesut în povestea mea aparțin unei lumi perimate. Acum patruzeci de ani, în țara noastră, cei mai buni dintre noi trăiau sufletește într'o primăvară de mari speranțe și de splendide idealuri. Pentru unii, triumful socialismului și sacra unire a popoarelor apăreau ca niște țărmuri fericite, văzute dintr'o corabie chinuită de valuri, dar cu siguranța unei apropiate ancorări... Pentru alții, sfântul ideal național era soarele mântuirii, așteptat, implorat să doboare clădăria norilor întunecoși și nedrepți, adunați de veacuri, în cerul istoriei poporului românesc.. Dar, până acolo, și pentru unii și pentru alții împroprietărirea țăranilor și votul universal erau trandafiri și rouă, pe cari îi găsiau la căpătâiul nostru, dimineața, dacă seara ne culcaserăm prea împovărați și prea amărâți de treburile noastre de peste zi.

Dar ce sunt eroii-studenți ai romanului, decât visătorii acestei generații? Sub acest aspect romanul părintelui Galaction este o *mărturisire de credință*. El trebue neapărat alăturat de romanul confesiune *„Adela"* al dlui *Ibrăileanu* și de romanele *dlui Stere*. Conform structurii sufletești și temperamentele proprii fiecare din acești cugetători ai neamului nostru reproduc în operile lor aceeași epocă antebelică de noblețe și distincțiune intelectuală. S'ar putea face pornind dela romanele acestor scriitori și prin comparație un aspru rechizitoriu generației de azi; cu finețe și omenitate eclesiastică părintele Galaction își exprimă doar o dureroasă temere de-a nu mai fi înțeles de actualii discipoli ai Universității. Ne despart numai patruzeci de ani de această epocă și par vremuri de

foarte mult revolute. In celebrul său cap d'operă *Zauberberg* pribeagul scriitor german *Thomas Mann* face reflexii asemănătoare privitor la viața și preocupările, imediat dinaintea răsboiului mondial, ale eroului său principal: — *Povestea lui Hans Castorp, pe care vrem s'o enarăm, s'a petrecut foarte de mult, ea este așazicând roasă de rugina istoriei și trebue neapărat închipuită într'un trecut foarte îndepărtat.* — Fenomenul este dar mult mai general, european și iată ce prăpastie a săpat răsboiul între generații!

Fără a lua câtuși de puțin apărarea celei actuale, care străbate o criză culturală și care desechilibrată sufletește este departe de asimilarea liniștită — aproape epicureană — a valorilor spirituale și este mai curând dispusă pentru negarea lor, totuși prin însăși pragmatismul energetic, deși încă haotic, care o caracterisează, are un ascendent potențial față de idealismul, uneori prea analitic și negativ, al înaintașilor dela răspântia de veacuri.

De sigur titlul ulterior al cărții: *La răspântie de veacuri* se rapoartă la această evocare a climatului intelectual și moral dela sfârșitul secolului trecut. Amintiri personale (jurnalul intim) au fost complectate cu informații din gazetele vremii și puse la contribuție pentru informarea cetitorului.

Astfel romanul este totodată o bogată și interesantă cronică a culturii noastre din acel timp. *Politica:* luptele partidelor conservator și liberal în jurul răsturnării guvernului D. Sturza, trecerea socialiștilor *„generoșii"* în tabăra lui I. Brătianu; *universitatea:* admirabila descriere a cursurilor lui Maiorescu și Coco Dumitrescu; *școala secundară:* lecțiile de franceză ale lui Bonifaciu Florescu și Pompiliu Eliade; *arte:* expoziția pânzelor lui Grigorescu; *literatura:* Vlahuță, Olănescu—Ascanio; *preocupările și lectura studenților:* metafizica seducătoare a lui Boruzescu, analoagă celei din *Sărmanul Dionis*, sunt viu și captivant evocate.

Bogat în acțiune externă și subtil în analiza sufletului personagiilor, roman realizat și esteticește și informativ, *La răspântie de veacuri* este mai ales documentul candorii și distincțiunii sufletești a părintelui Galaction. Dozând cu măestrie, conform artei poetice clasice, utilul cu plăcutul (utile dulci), romantic prin atmosferă, dar realist prin concluzii el este una dintre cele mai reprezentative cărți apărute în ultimul timp.

P. DRĂGHICI

Ioan C. Petrescu: MUZEUL ȘCOALEI ȘI AL SATULUI (CE S'A ÎNFĂPTUIT LA COMARNIC). Pag. 20 și XXX planșe. Prețul Lei 65.

Trecutul și tradițiile unui neam alcătuiesc cel mai autentic izvor din care se zămislește puterea de viață a fiecărei generații. Căci acestea sunt elementele de bază pe care se clădește și consolidează munca spirituală a omului singuratic, a societății și, în sfârșit, a unui întreg popor. Desigur, elementele acestea își încep și își desăvârșesc înrâurirea numai atunci când sunt cunoscute și cultivate. După datele ce ne stau la îndemână avem certitudinea, că domnul Ioan C. Petrescu, directorul școalei Nr. 1 din Comarnic, a fost și rămâne mai departe copleșit de puterea adevărurilor mai sus exprimate. Căci, *știindu-le*, nu le-a păstrat pentru sine, nu le-a dosit sub obroc, ci s'a năzuit să le vădească în toată lumina lor pilduitoare pentru cei mai de aproape ai săi, pentru localnicii din Comarnic, pentru megieși și, prin aceasta, pentru câți mai mulți din fiii neamului.

Ce a făcut dl I. C. Petrescu? Un muzeu al școalei și al satului Comarnic. Cum l-a făcut? Apoi, iată așa: Mai întâi „ne-am gândit atunci, ca eroilor noștri să le păstrăm nu numai numele, ci și chipul și povestea sfintei lor jertfe. Și-am început să adunăm dela familii fotografiile, le-am reprodus în mai multe exemplare și am alcătuit tablouri mari, pentru biserică, școală, primărie". (Pag. 7).

Deasemenea, copiii satului „porniau cu trăistile goale, iar seara, se întorceau la școală cu tot felul de pietre: unele caracterizând curiozită-

Școala primară din Comarnic

Muzeul școalei din Comarnic: tronuri, vase, țesături

țile naturii, altele arătând stratul de piatră sau argilă din localitate", etc. (Pag. 7).

Colindând prin sat din casă în casă, în tovărășia câte unui fruntaș, a adunat: „o furcă frumos scrisă, un răboj, o vârtelniță, o icoană, un păpușor cu multă iscusință crestat, un ștergar, o iie, maramă, ploscă, ciaslov, icoană, etc.".

Și unde mai pui că toate lucrurile acestea s'au făcut fără sprijinul autorităților.

Dar dl I. Petrescu nu s'a mulțumit numai cu înfăptuirea muzeului din Comarnic. Dsa a ținut să alcătuiască și o carte-album, care ne stă în față. Noi, cei mulți, cari nu putem avea oricând cale la Comarnicul din Prahova, putem privi muzeul în cartea-album. In 20 pagini (cartea) este înfățișat istoricul muzeului și insemnătatea lui. In rest (albumul), 30 de planșe artistice ne zugrăvesc chipul celor mai alese obiecte ale muzeului.

Editată cu pricepere și hărnicie, pe hârtie fină, lucrarea dlui Petrescu aduce a ceva din Apus și-ți atrage atenția. Cartea te edifică, iar albumul îți desfătează privirea. Lucrarea mărturisește strădania unui om întru cele bune și, pentru ceice o citesc, e un îndemn să facă asemenea.

D. CĂLUGĂR

Pr. Toma Chiricuță: RELIGIA OMULUI DE ȘTIINȚĂ. Cu o prefață de Dr. N. C. Paulescu. Ediția II. „Fântâna darurilor", București 1935, Pag. 86. Lei 40.

Sunt exact 25 de ani, de când lucrarea părintelui T. Chiricuță a apărut în prima ediție. Broșura se epuizase și autorul a făcut un lucru bun dându-ne-o de curând într'o tipăritură nouă și îmbogățită.

Problema a cărei limpezire o întreprinde autorul este un vechiu cal de bătaie: raportul dintre știință și religie.

Pentru falșii reprezentanți ai științei, religia este o realitate caducă: ea nu e conpatibilă decât cu incultura omului primitiv. Iar pentru falșii reprezentanți ai teologiei știința este o îndeletnicire neputincioasă și plină de orgoliu, care se amestecă în trebile lui Dumnezeu, este deci o îndeletnicire păcătoasă.

De fapt ceice judecă astfel — greșesc: și unii și alții.

Știința cercetează fenomenele lumii sensibile și fixează raporturi între acestea. Rezultatele acestor cercetări le utilizează apoi pentru ușurarea vieții materiale a omului. Civilizația e o funcție a descoperirilor științifice.

Religia fixează — prin credință — raportul omului față de Ziditorul său și a toate, față de Dumnezeu, pentru ca în lumina acestui raport să-și întocmească viața sufletească de aici și să-și deschidă drum neted către viața de dincolo.

Deosebite prin domeniile de cercetare și prin scopurile ce le urmăresc, știința și religia departe de a se esclude — se sprijinesc reciproc.

Prima, când e serioasă, nu poate ajunge decât la concluzia, că lumea — așa de complexă cum e — trebue să aibă un ziditor și un ocârmuitor, față de care omul e foarte limitat în puterile sale. Dar a doua nu împiedecă știința câtuși de puțin în cercetările sale, fiindcă știe că rezultatele strădaniilor ei — când sunt creștinește întrebuințate — fericesc pe om; dimpotrivă, energia sufletească pe care i-o dă religia omului de știință — prin răbdare, credință, nădejde în izbândă și iubire pentru semeni, este chiar cea mai autentică chezășie a progresului științific.

Dovadă că toți marii reprezentanți ai științei au fost oameni profund religioși.

Adevărul e dovedit cu îmbelșugare în broșura părintelui T. Chiricuță, pe care o recomandăm oricui are vr'o nedumerire în această chestiune; dar o recomandăm în special tineretului școlăresc ispitit pe drumuri prăpăstioase de ifosele „științifice" ale unor dascăli cari scormonind prea pasionat pământul, au uitat să privească și la frumusețile cerului înstelat.

N. C.

CE S'A ÎNTÂMPLAT IN LUNA TRECUTA

La noi

FUNERALIILE EPISCOPULUI ROMAN CIOROGARIU. Joi 23 Ianuarie a. c. s'a desfăşurat la Orade trista solemnitate a înmormântării vrednicului episcop ortodox Roman Ciorogariu. Au participat la această solemnitate: trimisul Majestăţii Sale Regelui Carol II Dl Maior Sidorovici, I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae al Ardealului, episcopii Vasile al Caransebeşului şi Andrei al Aradului, arhiereul Vasile, vicarul arhiepiscopiei de Alba-Iulia şi Sibiu, Dl A. Imbroane secretarul general al Ministerului Cultelor, prof. I. Lupaş reprezentantul Academiei Române, numeroase delegaţii ale diferitelor autorităţi şi instituţii din întreg cuprinsul Ardealului şi Banatului, precum şi peste zece mii de credincioşi din toate păturile sociale, cari au venit să dea ultima cinste celuice a fost străjerul erou al legii româneşti la hotarul apusean al ţării. La sicriul în veci neuitatului vlădică s'au rostit o serie de cuvântări dintre cele mai emoţionante, prin cari oratorii au înfăţişat figura de erou a ierarhului care a fost „preot deşteptării noastre, semnelor vremii profet".

OMAGIU PĂRINTELUI IOAN MOŢA. Sindicatul presei din Ardeal a ţinut să sărbătorească de curând la Cluj vrednicia unui mănunchi de vechi gazetari de dincoace de Carpaţi. Printre sărbătoriţi a fost şi Părintele protopop Ioan Moţa dela Orăştie. Ba mai mult. Prea Cucernicia Sa a fost obiectul unor speciale elogieri din partea presei şi din partea întregei opinii publice româneşti. Şi cu toată dreptatea. Fiindcă părintele I. Moţa poate fi socotit drept întemeietorul adevăratei gazetării populare şi unul dintre cei mai puternici stâlpi ai ei de 42 de ani încoace. Am putea spune chiar că Sfinţia Sa este unic în această privinţă. El a ştiut totdeauna şi *ce* să scrie şi *cum* să scrie pentru a răscoli interesul şi entuziasmul poporului şi pentru a-l pune în slujba marilor idealuri naţionale. Din tinereţele sale (de când era student al institutului Andreian din Sibiu) şi până la vârsta de astăzi, părintele protopop I. Moţa a fost neînfricatul stegar al revendicărilor noastre naţionale. Pentru cinstea şi izbânda acestui steag a suferit ocări şi temniţă cumplită şi eroică pribegie până pe tărâmurile îndepărtatei Americi. Pentru izbânda desăvârşită a acestui steag în graniţele României mari luptă şi astăzi cu însufleţire şi jertfelnicie neîmpuţinată. Intregul nostru neam îl înconjoară astăzi cu iubire şi cu admiraţie, urându-i dela Dumnezeu încă mulţi ani de vitejească şi rodnică viaţă.

Prof. Ioan Moţa

Dl V. Papilian

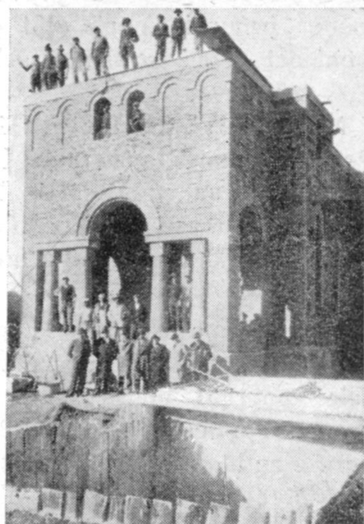

Sfinţirea steagului Reuniunii femeilor ortodoxe din Lupeni

OPERA ROMÂNĂ din Cluj este condusă de dl prof. univ. Victor Papilian, distinsul colaborator al „Vieţii Ilustrate". Prezenţa d-sale în fruntea înaltului aşezământ de cultură se face tot mai simţită. Prin alegerea repertoriului ca şi prin montarea pieselor, Opera Română din capitala Ardealului oferă publicului iubitor de artă spectacole desăvârşite. Unul

dintre marile ei succese îl alcătueşte desigur opera „Turandot" de Puccini — a cărei premieră a avut loc de curând sub conducerea muzicală a măestrului Ed. de Vecchi.

CONFERENŢA DE TOAMNĂ a preoţimii noastre din Valea Jiului, ţinută în comuna Lupeni, a fost împreunată cu frumoase festivităţi religioase. In cadrul acestor festivităţi s'a sfinţit admirabilul drapel al Reuniunii femeilor ortodoxe din localitate (Prezidentă: D-na Filofteia ing. N. Ioan) şi au fost botezaţi cinci copii ai unor părinţi cari s'au întors dela „pocăiţi" la Biserica strămoşească.

Biserica din I. G. Duca

CREDINCIOŞII noştrii din oraşul I. G. Duca (Cristur) se ostenesc din răsputeri să-şi dureze un locaş de închinare ortodoxă şi românească. Frumuseţea silinţelor lor este mai presus de orice laudă, mai ales pentru ceice sunt în stare să preţuiască importanţa unui altar românesc şi creştinesc în inima Regiunii secuizate. Românii cu dare de mână cari doresc să sprijinească silinţele fraţilor noştri din Cristur, să-şi trimită obolul lor pe adresa: Oficiul parohial ortodox român (preot Simion Radu) I. G. Duca, jud. Odorhei.

Tabloul III din Opera „Turandot"

La alţii

MOARTEA REGELUI ANGLIEI. In noaptea de Luni 21 Ianuarie a încetat din viaţă Regele Gheorghe al Angliei. Evenimentul dureros a stârnit o jale unanimă în tot întinsul fără margini al imperiului britanic. Căci defunctul a fost unul din cei mai iubiţi şi mai adoraţi Suverani, din câţi s'au succedat pe tronul lui Henric al VIII-lea. Bun, blând, drept şi milostiv Regele George şi-a însemnat domnia prin atitudini sincere şi acte înţelepte, culminate în hotărârea istorică din 1914 de a trage spada alături de aliaţi, pentru apărarea dreptului şi triumful ideii de naţionalitate. Din acel ceas era sigur că răsboiul nu se va sfârşi decât cu înfrângerea puterilor centrale. Cât de populară era figura Regelui George s'a văzut în cursul anului trecut, cu ocazia jubileului de 25 ani de domnie. Festivităţile de atunci au luat proporţii nemai văzute prin dovezile imense de iubire ce i s'au arătat din partea sutelor de milioane de supuşi din toate părţile globului. Vom releva însă că o trăsătură esenţială a Regelui George a fost marea lui credinţă religioasă, pe care a afirmat-o zi de zi şi pas de pas atât în viaţa familiară, de-o exemplară curăţenie morală, cât şi în cea publică de Stat.

Românii, plini de recunoştinţă pentru sprijinul puternic ce l-au primit în răsboiul de desrobire şi unitate naţională, deplâng

La stânga: Regele George al Angliei; la dreapta M. S. Regina Mary; la mijloc A. S. Principele de Gloucester cu soţia sa

moartea acestui mare Rege şi mare creştin.

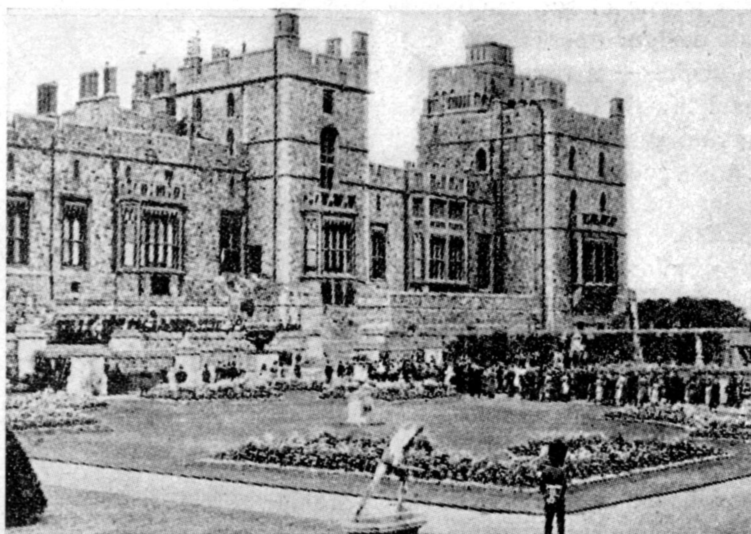
La înmormântarea defunctului Suveran a participat şi M. Sa Regele Carol II al României.

I. M.

CONSILIUL LIGII NAŢIUNILOR s'a întrunit la Geneva. In şedinţele lui domnul Nicolae Titulescu, ministrul de externe a României, a avut din nou un rol dintre cele mai precumpănitoare. Raportul pe care l-a alcătuit domnia sa ca arbitru între ţara sud americană Uruguai şi între ţara Sovietelor a avut darul să împace ambele părţi. Domnul Titulescu a fost felicitat atât de reprezentantul Uruguaiului cât şi de acela al guvernului sovietelor.

Referindu-se la chestiunea repartizării pe diferitele ţări a refugiaţilor din Germania, recte a plasării jidovilor surghiuniţi de Hitler, ministrul nostru de externe a declarat răspicat, că România nu mai primeşte nici un străin, fiindcă, slavă Domnului, are destui. Domnul Titulescu s'a dovedit încă odată ceace a fost întotdeauna: un mare european şi un tot atât de mare român.

RĂSBOIUL ITALO-ABISINIAN s'a înteţit în chip simţitor. Trupele italiene oarecum afectate de pierderea unor poziţii din apropierea râului Tacaze, au purces la atacuri îndârjite, recucerindu-şi locurile de mai înainte. Asta încă la începutul lunei Ianuarie. Pela mijlocul aceleiaş luni oştile generalului Graziani au înfrânt armatele raşilor Desta şi Kasa, luând şi o considerabilă pradă de răsboiu, constătătoare din arme, muniţii şi alimente. Evident, nu această luptă va pune capăt răsboiului italo-abisinian; dar deocamdată în Italia e bucurie generală, iar în Abisinia Negusul îşi bate capul cu sfetnicii şi generalii săi, să repare ce-a pierdut, sau să prevină măcar primejdii nouă atât pe front cât şi înlăuntrul ţării sale.

Castelul Windsor

NOUL GUVERN AL FRANŢEI. Pe urma demisiei guvernului Laval, dl Lebrun, preşedintele Republicei franceze, a însărcinat pe dl Sarraut cu formarea noului guvern.

Câtă vreme guvernul Laval şi-a dat silinţa să menajeze bunele raporturi dintre Italia şi Franţa şi în acelaş timp să colaboreze cu Liga Naţiunilor pentru lichidarea conflictului italo-abi-

Dl Nicolae Titulescu

In unele părţi ale Abisiniei apa se scoate din mari adâncimi ale pământului — şi cu mare greutate

sinian, cabinetul Sarraut, alcătuit în majoritatea lui din elemente radical socialiste, în politica externă va fi orientat mai spre stânga şi deci mai împotriva Italiei. Coloratura francmasonă nu i se poate tăgădui noului guvern care cuprinde în sânul său atât pe dl Chautemps, ministrul compromis în afacerea Staviski, cât şi pe dl Guernut, cunoscutul procuror al umanităţii, care a protestat, ca preşedinte al Ligii drepturilor omului, oridecâteori s'a clătit vre-un fir de păr din capul vre-unui comunist din ţările burgheze (inclusiv România), dar nu am auzit să fi protestat vre-odată împotriva crimelor colective, fără de număr, săvârşite de cârmuitorii Uniunii Sovietice Ruseşti.

DE TOATE ŞI DE PRETUTINDENI

GHIVECIU

RESTRICŢII PENTRU CĂSATORII ÎN GERMANIA. Doctorul Guett, director ministerial şi unul din creatorii legii privitoare la restricţiile aduse încheierii de căsătorii în Germania a făcut unui corespondent al agenţiei Havas următoarele precizări în legătură cu spiritul noii legi:

„Tuberculoza şi boalele venerice sunt considerate ca obstacole la căsătorie.

Legea va ridica serioase dificultăţi la aplicare. Numai experienţa ne va permite să dăm textului legal interpretarea lui exactă.

Noţiunea „turburări mintale", care aduce cu sine interzicerea căsătoriei, este deasemenea dificil de aplicat dela caz la caz.

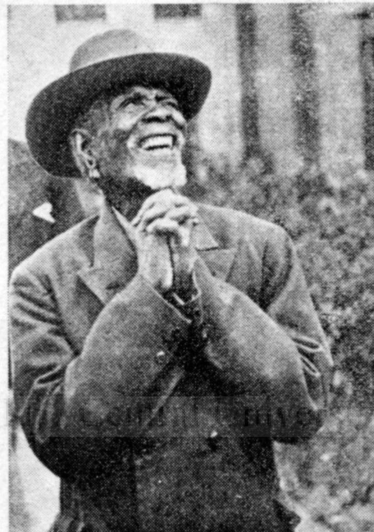
Intr'o perioadă de tranziţie noile dispoziţii legale nu vor fi aplicate cu prea mare severitate. Sperăm mai cu seamă în rolul educativ al măsurilor luate de guvern, căci într'altfel noile măsuri ar putea să sporească în chip îngrijorător relaţiile extraconjugale între cei declaraţi nesănătoşi din punct de vedere ereditar; ele ar putea deasemeni să aibă drept rezultat o creştere a numărului copiilor nelegitimi".

JURĂMÂNTUL ŞCOLARILOR ÎN AMERICA. In America fiecare şcolar care intră pentru întâia oară în şcoală, trebue să facă următorul jurământ:

1. Jur că nu voi smulge nici o floare, nu voi strica pomii, nu voi strica cuiburile pasărilor şi nu voi chinui nici o pasăre şi nici un animal.

2. Mă leg cu jurământ, că nu voi minţi şi nu mă voi atinge de bunul altuia, nu voi strica garduri, nu voi scuipa pe podelele casei, nici ale şcoalei, nici în trenuri şi nici în alt local, nu voi scrie pe bănci şi pereţi, nu voi râde de nimenea şi nu voi bea băuturi alcoolice.

3. Promit sărbătoreşte, că voi iubi şi cinsti pe părinţi, voi respecta bătrâneţele, voi fi cuviincios, cinstit, prevenitor şi promit solemn, că voi fi un cetăţean credincios şi cinstit al ţării mele.

Ministrul unui stat din Africa sudică, admirând evoluţiunile îndrăsneţe ale unui roiu de avioane din Londra

AVEREA SCRIITORULUI R. KIPLING. Artiştii peste tot, şi poeţii în special, mor îndeobşte săraci. Se'ntâmplă uneori şi câte-o excepţie. Cum a fost cazul marelui poet englez R. Kipling, mort de curând. Averea lăsată de ilustrul scriitor este evaluată la 375 milioane lei. Cărţile lui au fost vândute fără întrerupere în lumea întreagă, timp de 45 ani. Numai „Cartea Junglei" îi aducea un venit de 5 milioane lei anual. Poeziile lui sunt atât de citite, încât, spre pildă, în Statele Unite se vând de un sfert de secol, aproximativ 125 mii de volume anual, conţinând versurile marelui poet. Unul dintre motivele cari explică enormele venituri pe care le produc scrierile lui Kipling este faptul, că el nu a permis nici odată să se publice operele sale în ediţii ieftine.

Averea rămasă de pe urma lui Kipling este cea mai mare lăsată vreodată de un scriitor.

Cimpanzeul Muky din grădina zoologică din Londra este o fiinţă foarte harnică. Iată-l cu câtă bunăvoinţă ajută îngrijitorului grădinii la curăţitul cărărilor

DE-ALE CASEI

Pagina gospodinei

PENTRU A ÎNGĂLBENI DANTELELE. Culoarea gălbuie dă dantelelor o înfăţişare mai plăcută şi-o valoare mai mare. Pentru a îngălbeni dantelele albe, le vom băga într'o infuzie de ceai, lăsându-le astfel timp de şase ore, după care le vom scoate şi le vom călca pe o scândură peste care am aşternut o flanelă.

FOTOLIILE DE PIELE devin sclipitoare şi moi frecându-le cu o cârpă muiată în albuş de ou foarte uşor bătut. După aceea frecăm fotoliile cu o cârpă de lână.

MÂINILE GOSPODINEI. Pentru a le curăţa, întrebuinţaţi praf de amidon muiat în glicerină. Amestecul acesta constitue totodată un săpun energic şi o pastă care frăgezeşte şi albeşte epiderma.

MARMORA poate fi curăţată frecând-o cu o perie tare, muiată într'o soluţie de sodă caustică; limpeziţi-o apoi cu apă curată şi lăsaţi-o să se usuce.

Petele de rugină vor dispare cu sare de măcriş, iar petele de grăsime cu praf de Spania muiat în benzină; după câteva ore nu veţi avea decât să frecaţi şi să ştergeţi.

Lămâia dă de asemenea bune rezultate pentru curăţarea marmorei albe; după ce ai frecat-o cu lămâie o clăteşti cu apă săpunită şi o lustrueşti cu o bucată de flanelă muiată în untdelemn.

LUSTRUIREA MOBILELOR. Pentru a da luciu mobilei luaţi o bucată de flanelă, faceţi-o tampon şi înfăşuraţi-o într'o bucată de pânză bine întinsă în jurul tamponului. Picuraţi pe aceasta două picături de ulei de migdale şi două picături de spirt, şi frecaţi suprafaţa ce trebue lustruită, descriind mici cercuri pe ea până când capătă luciul pe care îl doriţi.

GÂNDACI DE TOT FELUL. De obicei gospodinele se servesc de petrol pentru a distruge ploşniţele. Procedeul însă nu e radical. Iată o reţetă care e folosită de multă vreme şi care dă foarte bune rezultate.

Amestecaţi în părţi egale esenţă de terebentină, benzină şi petrol şi scuturaţi lichidul înainte de a vă servi de el. Muiaţi o pensulă cu părul lung şi subţire şi introduceţi-o prin crăpături şi scobituri. Toate ploşniţele vor ieşi la iveală şi vor muri imediat.

Repetaţi operaţia în fiecare lună şi veţi scăpa pentru totdeauna de ele.

Pentru a omorî gândacii, turnaţi aceeaş soluţie într'un vaporizător şi pompaţi prin locurile unde ei îşi au cuibul.

Feriţi-vă să nu vă intre lichidul în ochi.

DE CE OUĂ GĂINILE MAI PUŢIN IARNA? Întrebarea şi-au pus-o mai multe gospodine. Le vom răspunde noi: Pentrucă iarna ele se hrănesc mai puţin. În semi-obscuritatea coteţului ele dormitează aproape toată ziua, nesimţind pofta de a ciuguli. Ori, nealimentându-se suficient, este explicabil ca ele să ouă mai rar.

Remedierea acestei lacune stă în luminarea coteţelor cu ajutorul unor becuri electrice, mascate, cari să dea impresia luminei solare. Atunci găinile se vor simţi înviorate, vor face mişcare, vor avea poftă de mâncare şi vor oua.

Gospodinele n'au decât să încerce experienţa.

PATINAJUL. Acest sport e tot atât de sănătos ca şi înotul. Mişcarea în aer liber măreşte pofta de mâncare, oţeleşte organismul, măreşte schimbul de substanţe prin stimularea cordului şi a digestiei, şi pune în mişcare întregul sistem muscular.

Această mişcare sănătoasă e urmată de un somn sănătos. Desigur că şi la acest sport deviza trebue să fie: cumpătare.

BIBLIOGRAFIE

Universitatea Regele Ferdinand I din Cluj. Publicațiile Institutului de studii clasice: Anuarul pe anii 1928—1932, Cluj, Cartea Românească, 1933. Pagini 77. — Lei 75.

— Ștefan Bezdechi: Teoria pedepselor viitoare la Platon și Ioan Gură de Aur. Cluj, 1934. Pagini 36.

Biblioteca poporală a Asociațiunii „Astra":

— Povestiri istorice, de Ion Filimon.

— Munți, animale și pământ, de Ion Pop Reteganul.

— Cântece Oltenești, adunate de N. I. Dumitrașcu.

— Stâlpii satului (teatru sătesc în 3 acte), de Petrea Dascălul.

Calendarul pentru popor al Asociațiunii, pe anul 1935, întocmit de Horia Petra-Petrescu.

— Moartea lui Osan, de Ioan Al. Lapedatu.

— Amor și răsbunare, de Ioan Al. Lapedatu.

Prețul unei broșuri 5 Lei, Calendarul 10 Lei.

Poșta Redacției și Administrației

D. M. în B. — Epigramele au sosit prea târziu. Vom publica din ele în numărul viitor.

S. R. în B. și C. P. în S. — Din lipsă de spațiu am fost nevoiți să amânăm publicarea interesantelor D-Voastre articole, pentru numărul viitor al revistei care va fi închinat poetei Maria Cunțan.

T. R. în S. — Trimite-ne nuvela și-o să-i cumpănim valoarea.

I. B. în Ch. și D. T. în V. — Rambursul vi s'a trimis din greșeală. Cerem cuvenitele scuze.

ABONAȚILOR RESTANȚIERI — „Viața Ilustrată" nu se sprijinește decât pe contribuția abonaților săi. Dar această contribuție o dorim cât mai regulată. Altfel ajungem în fatale încurcături. Nu așteptați sfârșitul anului. Incassarea abonamentelor prin ramburs Vă face cheltueli inutile și ne păgubește și pe noi. Trimiteți-ne deci fără întârziere abonamentul modest de Lei 200 (pe un an), sau Lei 100 (pe o jumătate de an).

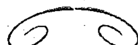
MENIURI [1] de SIM. RACOVIȚĂ

Apariția unei cărți ca aceea a *Meniurilor* Dnei S. Racoviță din Sibiu e o adevărată binecuvântare pentru gospodine.

Meniuri, din cari să se poată alege după gusturi; *indicațiuni practice* cari ușurează munca; *rețete* redate într'un stil concis și clar, fac din această carte o *comoară* pentru stăpânele de casă. E o operă de valoare. Conștiincios scrisă, inteligent alcătuită, o cred realmente necesară oricărei gospodiue.

S. M.

[1] Prețul 160 Lei. Se poate procura dela autoare în Sibiu, str. G. Coșbuc 17 și dela toate librăriile.

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTA DE FAMILIE

APARE LUNAR

SUB AUSPICIILE „FRAȚIEI ORTODOXE ROMÂNE", SECȚIA SIBIU

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE DE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICA „ANDREIANA"

ABONAMENTE SE POT FACE ȘI LA LIBRĂRIA ARHIDIECEZANA, SIBIU

Numărul viitor al revistei noastre va fi dedicat poetei MARIA CUNȚAN

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE SIBIU

IN ACEST NUMĂR:

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugaţi să-şi trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeţ, pe o singură pagină a hârtiei. Intrucât e posibil, dorim ilustraţii (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesităţi tehnice, nu de alte consideraţii. — Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale şi sociale din oricare parte a ţării. Aceste cronici trebue să fie însă însoţite de fotografii.

